

VINERI 17 MAI 2002 • ANUL LI NR. 20

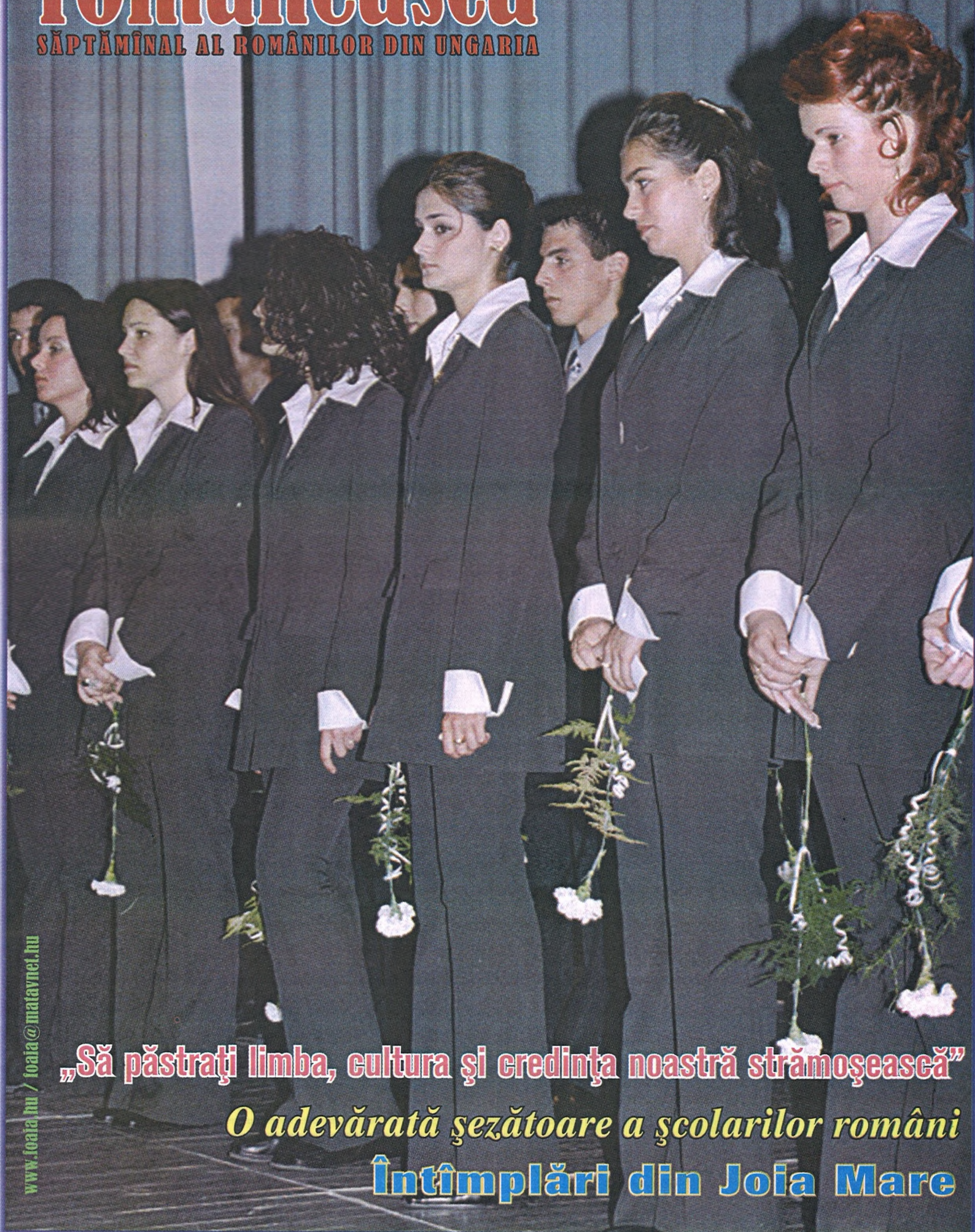
FOAIA

FONDAT IN 1951

60 FOBI NI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

„Să păstrați limba, cultura și credința noastră strămoșească”

O adevărată șezătoare a școlarilor români

Întîmplări din Joia Mare

CALENDAR ORTODOX

- 20 mai, luni – Sf. Mc. Talaleu și Talasie; Cuv. Marcu Pustnicul.
 21 mai, marți – † Sfinții Mari Împărați întocmai cu Apostolii Constantin și mama sa Elena.
 22 mai, miercuri – Sf. Mc. Vasilisc și Marcel; Sfinții Părinți de la Sinodul al II-lea Ecumenic.
 23 mai, joi – Cuv. Mihail Mărturisitorul, Episcopul Sinadei; Sf. Maria lui Cleopa.
 24 mai, vineri – Cuv. Simeon cel din Muntele Minunat; Sf. Mc. Serapion și Marciana.
 25 mai, sâmbătă – † A treia aflare a capului Sfântului Ioan Botezătorul; Sf. Mc. Celestin.
 26 mai, duminică – Sf. Ap. Iuda; Sf. Sfinții Ap. Carp și Alfeu; Sf. Mc. Averchie și Elena. Duminică a IV-a după Paști (a Slăbăno-gului).

Un nume pe săptămână

Constantin (21 mai) – nume de origine latină, corespunde adjectivului *constans, constantis*, „constant, ferm”. *Constantin, Constanțiu, Constanța* sînt nume calendaristice creștine. Din greco-slavă: *Costa, Costea, Costache, Costan, Costel, Costin, Dinu, Dina, Dinică* etc. Pentru femei este frecventă forma *Constanța*.

Constantin a fost numele mai multor împărați bizantini. *Constantin cel Mare*, împărat roman a fost cel care a autorizat libera practică a creștinismului. A convocat Consiliul ecumenic la Niceea, în 325, care a combătut arianismul. A întărit granițele nord-dunărene și a fondat orașul Constantinopol, devenit în 330 capitala Imperiului.

AGENDĂ

20 mai

1799 – s-a născut scriitorul francez *Honoré de Balzac*.
 1876 – s-a născut, la Paris, *Paul Menu*, fotograf și operator de film documentar la București, care a realizat primele filmări în România.
 1916 – s-a născut *Corneliu Coposu*, om politic, președinte al Partidului Național Țărănesc Creștin-Democrat.

21 mai

1506 – a murit navigatorul *Cristofor Columb*, descoperitor al Americii în 1492.
 1581 – printr-un decret al lui Ștefan Báthory, principe al Transilvaniei și rege al Poloniei, se înființează *Universitatea din Cluj* cu trei facultăți: teologie, filosofie și drept.
 1964 – moare, la București, *Tudor Vianu*, filosof al culturii, estetician, istoric și critic literar, scriitor și poet, memorialist de talent.

22 mai

1813 – s-a născut, la Leipzig, *Richard Wagner*, compozitor german.
 1957 – moare, la București, *George Bacovia*, unul dintre cei mai mari poeți români, care s-a impus prin lirica sa simbolistă și pre-expresionistă.

23 mai

1871 – s-a născut *Garabet Ibrăileanu*, critic și istoric literar. (m. 1936)
 1880 – s-a născut *Ion N. Teodorescu*, devenit poetul, prozatorul și publicistul *Tudor Arghezi*.

24 mai

1743 – s-a născut revoluționarul francez *Jean-Paul Marat*.
 1812 – s-a născut *George Barițiu*.

25 mai

1883 – a murit, la Stupca, jud. Suceava, compozitorul *Ciprian Porumbescu*, autorul celebrei „Balade” (Balada pentru vioară și pian) și al primei opere românești, „Crai Nou”.
 1919 – prima audiție, la București, a *Simfoniei a III-a* de George Enescu, sub bagheta compozitorului.

26 mai

1488 – începe construirea Bisericii Sfintul Gheorghe de la Voroneț, ctitorie a lui Ștefan cel Mare.

Brașov—Micherechi

„Satul meu”

În cadrul Zilelor Brașovului, la 11 mai, la Muzeul Etnografic din orașul de la poalele Tîmpei s-a vernisat o expoziție din fotografiile învățătorului micherechean *Gheorghe Dulău*. Au fost expuse cu această ocazie circa 60 de fotografii reprezentînd satul nostru bichișean și s-a prezentat și un disc cu

înregistrări de muzică populară românească din Micherechi. Expoziția s-a realizat în colaborare cu Muzeul Țării Crișurilor din Oradea. După cum ne-a informat directorul *Aurel Chiriac* din Oradea, la vernisaj s-a adunat un public numeros și vizitatorii au arătat un mare interes față de imaginile despre satul

românesc din Ungaria. Din păcate, autorul fotografiilor, din cauză de boală, n-a putut participa la serbare, dar nici alți reprezentanți ai comunității românești din Ungaria n-au fost prezenți. Expoziția lui *Gheorghe Dulău* poate fi vizitată la Muzeul brașovean pînă la sfîrșitul lunii mai.

E. Iova

Sibiu

Comemorarea lui Emanuil Gojdu

Fundația „Emanuil Gojdu” din Sibiu sărbătorește în acest an bicentenarul nașterii patronului său spiritual. În seria de manifestări consacrate acestui eveniment se înscrie Adunarea Generală a membrilor săi, care va avea loc la Sibiu, în ziua de 18 mai 2002. Cu acest prilej, pe

îngă discutarea raportului de activitate pe anul 2001 și a planului de acțiuni pe anul 2002 vor avea loc alegeri pentru completarea Consiliului Director cu două locuri și dezvelirea, pe clădirea care adăpostește noul sediu, a unei plăci-semnal cu însemnele Fundației.

- iova -

București

Întîlnire interministerială

În zilele de 9–10 mai, la București a avut loc întîlnirea interministerială semestrială de lucru a Comitetului de Specialitate pentru probleme de Poliție, Regimul Străinilor și Poliție de Frontieră din cadrul Comisiei Mixte Interguvernamentale de Colaborare și Parteneriat Activ între România și Ungaria. Au fost abordate probleme privind integrarea europeană, combaterea infracționalității transfrontaliere, combaterea crimei organi-

zate, cooperarea juridică și alte probleme de interes comun. Întîlnirea de la București reconfirmă preocuparea celor două părți în găsirea tuturor posibilităților de cooperare.

I. K.

Giula

Vameși români și unguri

Vineri, la 24 mai, la Giula va avea loc ședința de lucru a reprezentanților vămilor din România și Ungaria. Conform informațiilor primite de la

Tiberiu Iuhas, șeful Oficiului AȚRU, întîlnirea va fi găzduită de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria și va avea ca teme efectul traficului de frontieră în anul 2002, în urma imunității vizei de tranzit, respectiv situația actuală și de viitor a traficului de frontieră ungaro-român.

-va-

La mulți ani!

Ziua de naștere a profesoarei *Anamaria Dulău Cozma* din Micherechi este la 16 mai, la miezul frumoasei luni de Florar. Doamna Dulău predă la școala din satul său natal două discipline deosebit de importante pentru formarea identității culturale a copiilor noștri: limba, literatura română și istoria. Profesoara mult îndrăgită de elevi și părinți continuă munca începută de tatăl său, de dascălul pensionar *Gheorghe Dulău*. Oricînd, oricine se poate adresa doamnei Anamaria Dulău Cozma pentru sfaturi și ajutor în domeniul cultural sau educativ. Cu ocazia aniversării îi dorim multă sănătate, bucurie și împliniri în viața familială, precum și în activitatea profesională.

Redacția

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Serbarea de rămas bun la Liceul N. Bălcescu din Giula
 (Fotografie de Aurel Papp)

Erată

Din motive tipografice, în numărul nostru din săptămîna trecută s-a strecurat o greșeală în titlul articolului din pagina a 16-a. Titlul corect este: Un sat apropiat și totuși îndepărtat – BEDEU. Ne cerem scuze.

„Să aveți și voi o familie în care veți păstra limba, cultura și credința noastră strămoșească”

„Nu s-au luptat degeaba aceia, care în anul 1946 au înființat această școală.” – cu aceste cuvinte și-a luat rămas bun de la absolvenții Liceului Românesc din Giula directorul Ion Budai, adăugând următoarele: „Deoarece liceul nostru, la fel ca cele mai multe școli confesionale, a fost desființat, el și-a reînceput existența în 1949. Astfel, prima promoție a părăsit băncile acestei instituții în anul 1953, iar cea de-a 50-a astăzi, la 11 mai anul 2002.”

Cei 35 de elevi, care simbăta trecută și-au luat rămas bun de la liceul lor, de la profesori și colegi, au deschis festivitatea cu binecunoscutul imn studentesc latin „Gaudeamus igitur”. Apoi a urmat programul absolvenților, pe care eleva Andreea Gurzău l-a introdus cu următoarele cuvinte: „În aceste clipe solemne, prin muzică, proză și poezie adresăm mulțumirile noastre iubiților părinți, care ne-au crescut atît de mari – mai mari decît ei –, precum și profesorilor noștri, care de-a rîndul anilor ne-au

O ultimă fotografie de grup înainte de despărțire

introdus în tainele diferitelor discipline, ne-au radiat lumină, înțelepciune, învățîndu-ne să nu risipim nici o clipă din viața noastră, deoarece „Clipa de acum este clipa faptelor / Clipa de mîine poate fi numai cea a amintirilor... / Clipa de acum este clipa florilor vii...”

Majoritatea tinerilor s-au pregătit cu poezii și gânduri legate de acest moment,

accentuînd faptul dureros al despărțirii de colegi și profesori, precum și cuvinte de recunoștință, mulțumire față de părinți, în primul rînd față de mame.

Diriginta celei de-a 50-a promoții, profesoara Maria Gurzău Czeglédi și-a sfătuit elevii ca, oriunde vor merge, orice se va alege din ei, să nu uite limba înaintașilor, să aibă curaj, voință și înțelepciune pentru a face în viață lucruri bune, care vor aduce cinste întregii comunități.

Directorul Ion Budai le-a amintit absolvenților că și ei calcă pe urmele aceluia care, terminînd acest liceu, au devenit membri ai grupului intelectualilor români din Ungaria. Și i-a mai îndemnat: „Încercați să aveți și voi o familie în care veți păstra limba, cultura și credința noastră strămoșească.”

După toate aceste sfaturi și îndemnuri, bineînțeles a sosit și momentul laudelor. Cu deosebită mîndrie, domnul director a informat publicul numeros că dintre cei 35 de absolvenți 5 sînt elevi eminenți, 6 au terminat luînd nota foarte bine, 6 au primit lauda corpului profesoral, 9 elevi lauda directorului și 5 absolvenți au primit lauda dirigintei.

Și la serbarea de acum s-a amintit că Liceul N. Bălcescu are trei distincții. Placheta Bălcescu (înființată de doamna Lucia Borza) se acordă numai după examenul de bacalaureat. Doi elevi candidează pentru acest premiu: Andreea Gurzău și Adam Sucigan. (Rezul-

a fost oferită elevilor Vasile Balogh și Ana Hegedűs. Cel de-al treilea premiu, înființat pentru cel mai bun matematician de către profesoara de matematică Ana Crișan, în acest an nu a fost acordat. S-au mai acordat premii de cărți pentru 5 elevi care au fost ani de-a rîndul membri ai corului „Pro musica” din Giula (Zoltán Baktai, Diana Domanhos, Andreea Gurzău, Petra Mihut și Irina Pui).

Serbarea de rămas bun a celei de-a 50-a promoții a Liceului N. Bălcescu a luat sfîrșit prin oferirea buchetelor de flori și a cadourilor părinților, rudelor și prietenilor, astfel lacrimile tristeții s-au transformat în lacrimile bucuriei.

Text: E. Iova, foto: Aurel Papp

Andreea Gurzău, membră a corului „Pro musica”

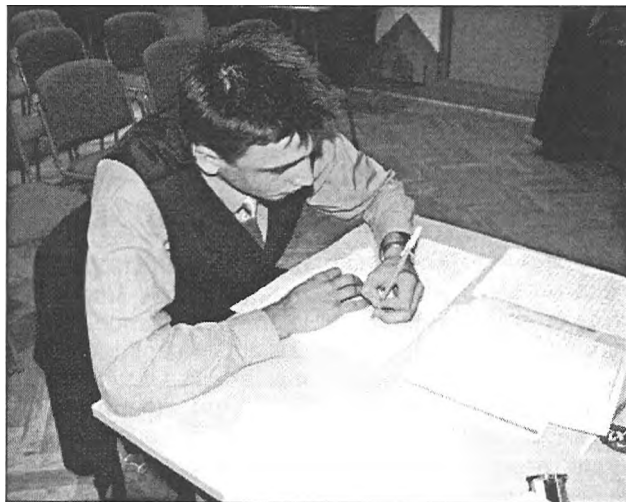

Sala festivă arhiplină cu profesori, părinți și musafiri emoționați

Mîna dirigintei, călăuzindu-și absolvenții

Autori contemporani și clasici la bacalaureat

Anul acesta, examenul de bacalaureat din limba și literatura română al elevilor de la Liceul Nicoale Bălcescu din Giula s-a desfășurat, în ziua de 10 mai. La acest examen și-au pus la încercare cunoștințele legate de literatura română 32 de absolvenți, 3 fiind scutiți, mulțumită rezultatelor de la concursul din limba și literatura română (OKTV). Temele examenului în scris au fost următoarele:

1. Problema „parvenitismului” în comedia „O noapte furtunoasă” de I. L. Caragiale.
2. Concepția lui Mihai Eminescu despre poezie și misiunea poetului. Analiza poeziei „Epigonii”.
3. O lectură de neuitat din literatura română contemporană. Analiza operei, exprimînd părerile personale.

R. P.

Naționalitățile din Europa s-au întâlnit la Subotica

Săptămîna trecută, între 8-12 mai s-a desfășurat la Subotica (Iugoslavia) cea de-a 47-a ediție a congresului minorităților naționale

de atît membre ordinare, cît și membre asociate. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria este membru deplin al acestei orga-

le din diferite țări ale Europei. Organizația denumită Uniunea Federală a Naționalităților Europene (FUEN – Federal Union of European Nationalities) cuprin-

nizații. Preocuparea principală a FUEN-ului este ca participanții la congres să discute despre diversitatea regională a minorităților și să realizeze colaborarea

culturală transfrontalieră. În acest an, prima sarcină a congresului a fost admiterea în FUEN a organizațiilor care solicitau afilierea. De această dată au fost admise 14 organizații, dintre care două sînt asociații ale macedoromânilor din Macedonia și Bulgaria: Uniunea pentru Cultura Aromână din Macedonia și Centrul pentru Limba și Cultura Aromână din Bulgaria, respectiv a fost inclusă și Autogovernarea pe Țară a Slovacylor din Ungaria.

Admiterea rezoluțiilor a fost următorul punct de pe ordinea de zi. Aceste rezoluții vor facilita ca FUEN-ul să se adreseze mai multor guverne europene pentru sprijinirea minorităților naționale din țările respec-

tive. La acest congres, Republica Federală Iugoslavia a fost reprezentată de *Jovo Komsic*, Consiliul European de *Ulrich Bohner*, Provincia autonomă din Vojvodina de *dr. Korhecz Tamás*. La congres au participat trimișii ai guvernelor din țările învecinate. Guvernul României a fost reprezentat de *Ovidiu Ganț*, subsecretar de stat la Departamentul pentru Relații Interetnice în cadrul Ministerului Informațiilor Publice, iar Guvernul Ungariei de domnul *Ispánovity Márton*, referent croat la Oficiul pentru Minorități Naționale și Etnice.

În timpul consfătuirilor, asistența a avut posibilitatea să audieze două prelegeri importante: „Existența confortabilă în state multi-

etnice” și „Pact de stabilitate pentru sud-estul Europei”. Acesta din urmă a atins subiectele „Carta europeană pentru limbile regionale sau minoritare”, „Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale”, „Convenția-cadru în cooperarea transfrontalieră între comunitățile sau autoritățile teritoriale europene”.

Am avut ocazia să cunoaștem situația a 7 minorități naționale dintre cele 26 care trăiesc în Iugoslavia. Români au fost reprezentați de *Ion Cizmaș*, președintele Comunității Românilor din Iugoslavia. În ultima zi a congresului, organizațiile membre în Uniunea Federală a Naționalităților din Europa au raportat despre situația lor actuală.

R. Păcșas

„La noi, minoritățile au reprezentanță în Parlament”

La congresul Uniunii Federale a Naționalităților Europene, Guvernul României a fost reprezentat de domnul *Ovidiu Ganț*, subsecretar de stat la Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Ministerului Informațiilor Publice. Cu domnia sa am stat de vorbă despre drepturile și situația generală a minorităților din România.

– Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Ministerului Informațiilor Publice este cea structură guvernamentală română, care se ocupă de gestionarea problemelor legate de minoritățile naționale din România. La noi există 20 de minorități naționale recunoscute, toate avînd reprezentanță parlamentară. În timp ce minoritatea maghiară obține peste 7% din numărul total de voturi și are, în consecință, o fracțiune parlamentară foarte puternică atît în Camera Deputaților, cît și în Senat, celelalte minorități nu reușesc să facă față clauzei de 5%. Deci ele primesc, prin excepție, cîte un mandat în Camera Deputaților. Ca atare, există fracțiuni ale minorităților naționale, altele decît fracțiunea UDMR, care conține 19 deputați. Sigur că și Guvernul are corespunzător de asemenea structură, acesta este Departamentul pentru Relații Interetnice. De aceeași manieră există Direcția generală pentru învățămînt în limba

minorităților naționale în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, respectiv și la Ministerul Culturii și Cultelor există o direcție care se numește Direcția pentru minorități naționale.

Departamentul nostru este coordonat de domnul *Vasile Dîncu*, ministrul informațiilor publice și e condus de trei subsecretari de stat: un subsecretar de stat maghiar *Attila Markó*, un subsecretar de stat român *Ivan Gheorghe* și un subsecretar de stat german *Ovidiu Ganț*. Avem patru direcții în subordine, direcții care se ocupă pe de o parte cu problema romilor, acesta se numește Oficiul Național pentru Romi. Avem birouri în teritoriu la Cluj-Napoca, la Turnu Severin, la Constanța și la Suceava, care se ocupă de problemele minorităților la fața locului și țin legătura cu Guvernul. Avem Direcția de Asistență-Programe, care se ocupă de partea de gestionare a programelor interetnice, pentru care departamentul nostru are

bani. Și există Direcția de Relații cu Societatea Civilă și Organisme Internaționale care, așa cum îi spune și numele, se ocupă de relațiile cu ONG-urile, respectiv ține legătura în probleme legate de minorități cu organismele internaționale, Națiunile Unite, Uniunea Europeană, Consiliul European, OSCE ș.a.m.d.

Departamentul pentru Relații Interetnice are la dispoziție pentru anul în curs 4,4 miliarde de lei pentru proiecte interetnice, la care participă mai multe minorități naționale. Avem 2,6 miliarde pentru combaterea discriminării rasismului și xenofobiei, iar minoritățile au la dispoziție pentru activitatea organizațiilor lor 126,5 miliarde de lei. În baza unei discuții dintre reprezentanții minorităților, acești bani se împart între acestea. Evident, minoritățile maghiară și romă primesc departe cei mai mulți bani.

– Ce acțiuni cu caracter practic inițiați sau coordonați în cadrul Departamentului?

– Anul acesta avem seminarii dedicate pregătirii și ratificării Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare, la care participă toți reprezentanții minorităților naționale din România. Tot în acest an avem un festival interetnic

la Sighișoara, proiect la care iarăși participă toate minoritățile și conferințe ale cadrelor didactice, care predau limba română în școlile minorităților naționale, respectiv conferința cadrelor didactice de limba maternă de la Mangalia. Deci, avem o serie de astfel de proiecte, care includ toate minoritățile din țară. Relația cu organismele internaționale este un alt aspect extrem de sensibil și interesant. Atunci cînd e vorba de monitorizarea aplicării convenției-cadru a Consiliului Europei privind minoritățile, noi sîntem cei care sîntem întrebați din punct de vedere al Guvernului, bineînțeles, împreună cu experți independenți, care își spun și ei părerea. Participăm în discuții legate de tratate bilaterale. De exemplu, tratatul bilateral româno-german prevede ca ambele state să susțină activitatea minorității germane din România. Există

o comisie guvernamentală mixtă, care în luna mai s-a întrunit la Berlin, departamentul nostru fiind reprezentat de către mine. Săptămîna trecută colegul meu *Attila Markó* a fost la Bruxelles, la o discuție legată de combaterea discriminării, iar celălalt coleg *Ivan Gheorghe* a fost la Strassbourg în problema legată de romi. Iată o paletă destul de largă de probleme cu care ne ocupăm.

– Cît a fost de profitabil acest congres al FUEN-ului în ceea ce privește minoritățile naționale din România?

– În ce privește minoritățile din România, membre ale FUEN sînt doar UDMR și Forumul Democrat al Germanilor din România. Atît UDMR, cît și FDGR nu au motive să vină la FUEN pentru rezolvarea unor probleme, pentru că acestea și-au găsit rezolvarea deja în cursul anilor. Pentru noi e important să fim prezenți în măsura în care participă aici foarte multe minorități naționale din Europa. Trebuie să ne cunoaștem, să facem un schimb de idei și, pe de altă parte, să reprezentăm cît se poate de corect și de obiectiv situația minorităților naționale din România, modul în care Guvernul român a rezolvat aceste probleme.

Rita Păcșas

Autogovernările minorităților vor să se întâlnească cu Medgyessy Péter

Președinții celor 13 autogovernări de minoritate au ținut, la 13 mai, o consfătuire în sediul reprezentanței naționale a sîrbilor din Ungaria. Liderii politici ai naționalităților au revenit asupra inițiativei lor din săptămîna trecută, cu care au solicitat o întîlnire cu candidatul la postul de prim-ministru. În scrisoarea către viitorul șef de guvern, cei 13 președinți l-au felicitat pe Medgyessy Péter în urma rezultatelor obținute la alegerile parlamentare și și-au exprimat dorința de a purta tratative la cel mai înalt nivel, vizînd problemele cele mai urgente ale minorităților din țară. De la Traian Cresta, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria am aflat că într-un al doilea mesaj, președinții autogovernărilor au expus un plan de activitate în vederea rezolvării a patru probleme care împiedică minoritățile în exercitarea drepturilor lor asigurate și în Constituție. Grupurile etnice din Ungaria urgencează modificarea Legii Minorităților și

În martie președinții minorităților s-au întîlnit la Giula

Electorale, cu scopul de a elimina posibilitatea intrării persoanelor incompetente în structurile de reprezentanță ale minorităților. Cele 13 organe reprezentative solicită în unanimitate asigurarea intrării naționalităților în legislație, modificarea bugetului de stat pentru ca să se asigure fondurile necesare realizării unei adevărate autonomii culturale. De asemenea, toți președinții sînt de părere că structurile guvernamentale actuale sînt prea complica-

te și vor să inițieze simplificarea acestui sistem pentru asigurarea unei transparențe a competențelor – ne-a informat președintele AȚRU, Traian Cresta. Pînă la încheierea de marti a ediției noastre, minoritățile încă nu au primit nici o propunere privitoare la data întîlnirii, dar există speranța că tratativele cu Medgyessy Péter se vor realiza în curînd și că se vor găsi soluții la rezolvarea problemelor enumerate.

Ștefan Crăsta

„O noapte furtunoasă” la Giula

În anul jubiliar dedicat lui Ion Luca Caragiale, Teatrul de Stat din Arad va prezenta la Giula comedia clasică a dramaturgului român „O noapte furtunoasă”. Spectacolul din ziua de 30 mai a.c. va începe la ora 19.30, la Centrul Cultural Român din Giula (Piața Liceum nr. 2). Intrarea la spectacol este gratuită. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria asigură cursă specială de autobuz pentru comunitățile membre ale organizației civile, care doresc să vizioneze spectacolul teatral în limba română.

-ștf-

La despărțire

La sfîrșitul lunii se reîntoarce la București Nicolae Pahonea, diplomatul Ambasadei României la Budapesta. Secretarul unu al misiunii diplomatice românești din Ungaria a fost timp de patru ani „omul de legătură” dintre instituțiile românești de la noi și țara-mamă. Cu ocazia plecării sale din Ungaria, membrii Societății Culturale a Românilor din Budapesta au evocat duminica trecută, în cadrul unei serbări familiare, evenimintele de neuitat petrecute împreună cu familia Pahonea. Președintele societății, dr. Maria Berényi i-a mulțumit diplomatului ori-

ginar din Bihorul românesc pentru sinceritatea și înțelepciunea cu care s-a apropiat de comunitatea românilor din Ungaria. Festivitatea de despărțire a prilejuit și ocazia prezentării pentru membrii comunității românești din Budapesta a noului ambasador al României în Ungaria. Excelența Sa Călin Fabian, prezent pentru prima dată în această calitate la un program al Societății Culturale Românești din Budapesta i-a asigurat pe membrii acesteia că va acorda prioritate relațiilor româno-române de pretutindeni.

-frățean-

Lansare de cărți românești la Budapesta

Centrul Cultural al României la Budapesta organizează luni, 20 mai 2002, cu începere de la ora 18.00, prezentarea volumelor „Interferențe, convergențe și divergențe culturale româno-maghiare în epoca luminilor” de Gheorghe Firczak și „România-Vatican. Relații diplomatice (1920-1940)” de Adela Herban.

Cu această ocazie va avea loc și prezentarea unei expoziții documentare despre tradiția mineritului, cuprinzînd fotografii realizate de Oscar Gal, la începutul secolului trecut.

- va -

Colocviu Nicolae Titulescu la Giula

Consulatul general al României din Seghedin și Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria organizează vineri, la 24 mai, cu începere la ora 18.00, o masă rotundă despre diplomat român Nicolae Titulescu, născut acum 120 de ani. Moderatorul va fi Andrei Oancea, consul general la Seghedin.

Cu această ocazie se va vernisa și o expoziție de fotografii documentare despre N. Titulescu. Organizatorii așteaptă toți interesații.

T. Boca

Întîmplări din Joia Mare

De secole, printre cele mai importante mărci identitare ale românilor este religia lor ortodoxă. Popoarele cu care românii au conviețuit în decursul vremurilor – cînd mai bune, cînd mai rele – au privit uneori cu respect, dar de cele mai multe ori ca la o curiozitate primitivă, faptul că românii, înaintea unor sărbători religioase, postesc cu strictețe. Postul este o tradiție veche, odinioară mult mai generală, care, dincolo de principii religioase, are o funcție sanitară, e un element de autoeducare a voinței, de respect ecologic, precum și o dovadă fascinantă a cinstirii strămoșilor și a coeziunii de grup. Cel care are tăria de a posti, ajunge la satisfacția unei curățiri totale a trupului, a spiritului și a minții. Astfel, românii de ieri și de azi care reușesc să țină Postul Paștelui nu o fac neapărat din fanatism, așa cum poate fi considerat din afară, ci dintr-o admirație pentru tradiție, dintr-o filozofie legată de mîndria datinilor.

E mare păcat să duci în ispită un credincios care postește! Iar ispitele și ispititorii sînt tot mai mulți, tot mai riguroși, tot mai programatici...

Într-una dintre cele mai importante zile ale Postului Paștelui, în Joia Mare, la Catedrala Patriarhală din București a avut loc un eveniment important pentru toată ortodoxia românească: sfințirea Marelui Mir. Comunitatea românească din Ungaria a fost reprezentată la această sărbătoare înălțătoare de Prea Sfinția Sa Episcopul Sofronie și de preotul Marius Maghiaru...

Tot joi, la 2 mai, a avut loc la Arad un pitoresc concurs de gătit gulaș, organizat de UDMR-ul local. Și aici, comunitatea românilor din Ungaria a fost reprezentată la cel mai înalt nivel. Delegația „bucătarilor” pricepuți la fiertul gulașului a fost condusă de însuși președintele AȚRU. Vestea că, în Postul Mare, românii noștri s-au bucurat de toleranța gulașului arădean fără frontiere a făcut ocolul „lunii”, mulțumită televiziunii care a fost prezentă la fața locului, precum și datorită soților Trocan, ziaristi de la Cronica, ce au transmis relatări de la fața locului în Adevărul și Evenimentul zilei.

Avem speranța că delegația noastră nu s-a făcut dămniraz și a pregătit, după cum se cuvine înainte de Paști, mîncare de post... Poate coade dă laboș!

Redacția

„Danaidele” lui Brîncuși, cea mai scumpă sculptură din istorie

„Danaidele” sculptorului Constantin Brîncuși a devenit cea mai scumpă sculptură din istorie, după ce a fost cumpărată cu peste 18 milioane de dolari la o licitație organizată de Casa „Christie’s” la New York. Lucrarea a fost achiziționată prin telefon de un ofertant anonim. Conducătorul licitației a apreciat drept extraordi-

nar prețul oferit pentru opera sculptorului român, care era estimată inițial la 8-10 milioane de dolari. Potrivit agenției REUTER, lucrarea lui Constantin Brîncuși a bătut recordul deținut de o lucrare a sculptorului Giacometti, vîndută în noiembrie 2000 cu peste 14 milioane de dolari. Cea mai scumpă sculptură a lui Brîncuși fusese pînă acum „Negresa blondă”, vîndută în 1990 pentru aproximativ 9 milioane de dolari.

Foaia românească
poate fi citită
și pe Internet

www.foaia.hu

Atunci, ce este un creștin?

„Luis, îmi vei spune, în cele din urmă, dacă a crede în Dumnezeu, a merge la biserică, a te ruga, a te purta frumos, a fi moral, a citi Biblia și a vorbi despre Isus nu te fac creștin, atunci ce te face să devii creștin? În fond, ce este un creștin?”

Un creștin a găsit calea vieții

Biblia spune că un creștin este cel care a găsit „calea vieții”. Isus Hristos a spus: „Eu sunt calea, adevărul și viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine.” (Ioan 14:6). Observați, Isus nu spune că El va arăta cuiva calea vieții, ci: „Eu sunt calea”!

Isus mai spune că există o cale largă și una îngustă. După El, calea cea largă duce la pierzare și mulți sînt cei ce o străbat (Matei 7:13).

Așadar, ce este un creștin? În primul rînd, un creștin a găsit calea vieții, în contrast cu calea morții. Iar calea vieții este Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Te simți pierdut? Ai sentimentul că nu știi încotro mergi? Cînd devii creștin, ai găsit calea vieții.

Poate vei întreba: „Cum este această cale a vieții?”

Este calea păcii. Cînd

umbli pe calea lui Hristos, ai pace în inimă. Isus a spus celor ce-L urmau: „Vă las pacea Mea, vă dau pacea Mea. Nu v-o dau cum v-o dă lumea.” (Ioan 14:27). Pacea lui Dumnezeu este un dar pus la dispoziția tuturor.

Cînd umbli pe calea lui Hristos, ai pacea lăuntrică, o liniște deplină îți stăpînește inima. Din cioburile ființei tale sfărîmate se reface o viață nouă. Apoi, calea vieții este calea curăției. Biblia spune: „Ferice de cei cu inima curată, căci ei Îl vor vedea pe Dumnezeu.” (Matei 5:8).

Dacă tu filtrezi cu păcatul, dacă te joci cu imoralitatea, dacă nu-ți faci slujba cu credință, dacă nu ești onest la școală, la serviciu, la joacă, în viața de familie, atunci nu ești creștin.

Astfel tu poți fi o persoană cumsecade – sufletul oricărei petreceri. Dar nu ești creștin, deoarece calea lui Hristos este calea curăției.

Cînd vii la Hristos, El îți spală inima și îți dă puterea de a trăi o viață neprihănită.

Apoi, calea lui Hristos mai este și calea dragostei. „Prin aceasta vor cunoaște oamenii că sînteți ucenicii Mei, dacă vă iubiți unii pe alții” (Ioan 13:35). Biblia mai

spune: „Știm că am trecut din moarte la viață, prin faptul că iubim pe frați.” (1 Ioan 3:14). Cuvîntul „dragoste” a fost golit de sensul lui real. Astăzi e folosit pentru a descrie o persoană care exploatează sentimentele altora în interes egoist, pentru a-și satisface propriile sentimente. Dar asta nu e „dragoste”. Adevărata dragoste ne determină să dorim binele maxim al altcuiva, indiferent cît ne-ar costa acest lucru!

Calea vieții înseamnă a avea un singur stăpîn în viață. Creștinul slujește unui singur stăpîn. Biblia Îl numește pe Isus drept Domn al domnilor și Împărat al împăraților. Creștinul trăiește acest adevăr. Isus devine Domnul tău, Stăpînul tău, Regele tău. Ce spune El, aceea se face!

Robul Regelui așteaptă doar un semn și îndată ce-l primește, se grăbește să execute dorința exprimată de rege. Ostașul care se supune conducerii unui mare comandant va duce la îndeplinire toate ordinele acestuia.

Un creștin adevărat acceptă o astfel de autoritate din partea lui Dumnezeu asupra vieții lui. Mergem oriunde vrea să ne trimită El, facem tot ceea ce dorește El să facem și nu ne dăm înapoi oricît ne-ar costa această ascultare, chiar pierderea reputației sau a confortului nostru sau orice alte inconveniențe.

Isus are toate drepturile de a conduce viețile noastre.

El este suprem nu pentru că a moștenit autoritatea Sa de la strămoși, cum e cazul regilor sau al dictatorilor. Și nici nu conduce prin amenințări, cum ar face-o un dictator militar.

Isus este Domn și Rege pentru că El este Creatorul nostru, El Și-a dat viața pentru noi, și El este singurul care face toate lucrurile pentru binele nostru absolut.

Un creștin are viața veșnică

Viața veșnică este foarte deosebită de viața fizică pe care o trăim fiecare. Viața veșnică este o viață mai plină și mai completă acum. Isus Hristos a spus: „Eu am

venit ca voi să aveți viață și s-o aveți din belșug.” (Ioan 10:10).

Viața cu Hristos este viața trăită în modul în care Dumnezeu intenționează să fie trăită. Acest factor o determină să fie abundentă.

Viața veșnică nu se termină niciodată, ci continuă după moartea biologică – pentru veci de veci!

Ai tu viața veșnică? „Hm, nu sînt sigur, poate puțină oi avea și eu...”

Acest răspuns este ca și cum ai întreba o femeie: „Ești însărcinată?” iar aceasta ți-ar răspunde: „Puțin...”

Sau dacă l-ai întreba pe cineva dacă este căsătorit, el ți-ar răspunde: „Sper că da”. Aceste lucruri nu permit decît un răspuns absolut: ori da, ori nu! Sîntem absolut siguri de ele. Tot așa, este posibil să știm cu certitudine dacă sîntem creștini și avem viață veșnică.

Isus Hristos a spus: „Eu le dau viață veșnică (celor ce Îl urmează), în veac nu vor pieri, nimeni nu-i poate smulge din mîna Mea” (Ioan 10:28). Aceasta este o promisiune triplă. Ai tu această triplă siguranță?

În primul rînd, El spune: „Le dau viață veșnică.”

Apoi adaugă: „În veac nu vor pieri.”

În final, El spune: „Nimeni nu-i va smulge din mîna Mea.” Ce vrei mai mult? Un creștin este o persoană care descoperă că toate aceste în viața sa. Biblia spune: „Cine are pe Fiul, are viața.” (1 Ioan 5:12). Cu alte cuvinte, Hristos vine să trăiască în viața ta. Viața veșnică este Hristos în inima ta! Poți tu spune: „Da, eu am viața veșnică. Îmi aduc aminte de ziua în care Hristos a intrat în inima mea”?

(Continuare în nr. următor)

Luis Palau

„Vorbiți între voi cu psalmi, cu cîntări de laudă și cu cîntări duhovnicești, și cîntați și aduceți din toată inima laudă Domnului.” (Efes. 8:18-19)

Invitație

În ziua de luni, 20 mai, va fi organizată Întîlnirea Corurilor Baptiste din Regiunea Crișurilor. Aceasta este a V-a întîlnire de acest gen, care în anul acesta va avea loc în Centrul Cultural „Jantyik Mátyás” din orașul Bichiș. Printre formațiile vocale participante va fi și corul din Biserica Baptistă din Chitighaz.

Organizatorii invită pe toți cu drag!

Programul zilei:

9.00 întîlnirea participanților
9.30 deschidere festivă
9.45 cuvinte de salut
10.00 serviciu divin festiv cu participarea tuturor corurilor
11.30-14.45 pauză de prînz
14.45 program în aer liber în centrul orașului (pe timp frumos)
16.00 serviciu divin festiv cu corurile participante
17.20 încheierea întîlnirii

Masa de prînz la comandare prealabilă 600 ft/pers. sau alte posibilități la liberă alegere. (La locul întîlnirii va funcționa și bufet.)

Ziua Mamelor în Chitighaz

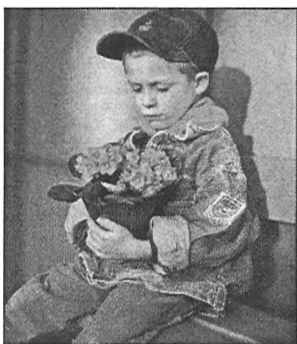
Datorită Paștilor românești, biserica din Chitighaz a sărbătorit Ziua Mamelor abia cu o săptămînă mai tîrziu, adică în 12 mai, după-masă, începînd de la ora 17.00. În cadrul serviciului special au primit un rol important copiii de la școala duminicală, ei salutînd mamele cu cîntările și versurile închinare mamei. Pastorul bisericii a transmis un mesaj tuturor femeilor, mamelor care au fost de față, avînd ca text de bază Porunca a V-a, dintre Cele Zece Porunci:

„Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, pentru ca să ți se lungească zilele în țara, pe care ți-le dă Domnul, Dumnezeul tău.” (Exod. 20:12, Deut. 5:16.)

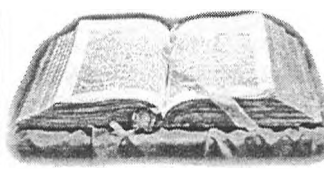
Cîteva idei principale din mesaj: Rolul mamei în lumina Scripturii, Relația între copil și mamă, dragostea și cinstea mamelor, Mama ca simbol și tip în contextul Bibliei, Cinstirea părinților este o problemă „viață-moarte”, adică determină calitatea vieții.

Formarea Bisericii, a adunării și societatea depinde de aceste principii biblice. Dumnezeu să facă și să ne îndemne la o viață de folos în biserică și în lume și în calitate de mamă, părinte sau copil spre binele oamenilor și spre slava Lui.

V. Bodiș

Din Sfînta Scriptură

„Știm bine că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, pentru ca trupul păcatului să fie dezbrăcat de puterea lui, în așa fel ca să nu mai fim robi ai păcatului.”

(Romani 6:6)

În vremurile de demult un părinte, care se distingea prin sfințenia vieții și prin cunoașterea sufletului omenească, i-a dat următoarea poruncă ucenicului său: „Să scoți din rădăcină acest copac!” Și i-a arătat un copăcel tânăr, un curmal, care apucase însă să prindă rădăcini foarte puternice și adânci.

Făcînd ascultare de duhovnicul său, ucenicul încearcă eforturile depuse, nu reușește să facă nimic. „Părinte”, îi spuse, „ceea ce mi-ai cerut să fac depășește cu mult puterile mele!” Atunci părintele îi arată un alt copăcel, cu mult mai mic și mai firav, pe care ucenicul reușește să îl smulgă din pământ de la prima încercare, fără a depune prea mare efort. Vedem așadar, că nimic nu a reușit ucenicul față de copacul care apucase să prindă rădăcini puternice și, că fără nici o greutate, a smuls copăcelul abia răsărit.

Făcînd o legătură între povestirea aceasta și educația copiilor, am putea spune că, de multe ori, părinții rămîn aproape neputincioși în a schimba comportamentul copiilor mai mari de vîrstă, dacă nu au început să se ocupe de educația lor încă din fragedă pruncie. Spune și un proverb: „Ceea ce înveți de mic, nu uiți pînă la bătrînețe!” Iar înțeleptul Sirah învață: „Ai feciori? Învață-i pe ei și înconvoaie din pruncie grumazul lor” (Cartea înțelepciunii lui Iisus, fiul lui Sirah „Ecclesiasticul” 7,24).

Puțini sînt acei părinți care ar putea fi lăudați pentru acordarea unei educații corecte copiilor lor. Uneori se întîmplă chiar, ca anumiți părinți, care sînt ei înșiși foarte buni și evlavioși, să aibă copii cu un caracter rău, absolut diferit de al lor.

Același lucru se întîmplă și cu copilașul care, asemenea seminței, vine în această lume și crește neîncetat. Este cunoscut faptul că firea umană se dezvoltă cel mai repede, din toate punctele de vedere, mai ales la vîrsta copilăriei. Tot acum are nevoie și de cea mai mare îngrijire și atenție.

Dezvoltarea trupească are loc repede și continuu, în vreme ce și mai repede înaintează cea sufletească. Copilul începe să vorbească, să înțeleagă primele lucruri, să gîndească, să jude-

ce. Voința sa se întărește și învață încet-încet să acționeze de la sine. Mintea sa se îmbogățește cu înțelegerea obiectelor care îl înconjoară, în vreme ce, împreună cu acestea, începe să înțeleagă și cite ceva despre existența lui Dumnezeu. Începe să își pună problema destinației sale în această lume și învață să facă diferența între bine și rău. Înăluntru său se trezește conștiința. Începe să conștientizeze iubirea și antipatia, apar sentimentele de rușine și de onoare.

Pentru ca toate aceste puteri, care îl ridică pe om către asemănarea cu Dumnezeu, să se dezvolte așa cum trebuie, părinții sînt dator să urmărească cu mare atenție dezvoltarea morală a copilului lor. Educația are o dublă menire: pe de o parte să anuleze pornirile rele, iar pe de altă să le sădească pe cele bune. De aceea este necesar, ca ea să înceapă încă de la cea mai mică vîrstă a copilăriei.

Mulți dintre părinți nu acordă însă importanța cuvenită acestei realități. Nu consideră necesară începerea educației chiar de la cea mai fragedă vîrstă. Unii dintre ei, mai ales cei tineri, privesc copilul lor ca pe o jucărie sau ca pe o păpușă. Îl hrănesc, îl adorm, îl

os. Abia în ultimul ceas li se deschid ochii. Atunci se hotărăsc să se intereseze, în sfîrșit, și de educația copilului lor alintat. Însă, iubiți părinți, acum este deja foarte tîrziu! Copăcelul a crescut!

Alți părinți greșesc la rîndul lor, însușindu-și anumite concepții pedagogice greșite, care din păcate în zilele noastre sînt foarte răspîndite. Aceste concepții sînt foarte greu apoi de schimbat, deoarece ele sînt folosite și ca pretexte, pe de o parte pentru a justifica scăderile și obișnuințele rele

săvîrșescă răul...? Este oare logic să neglijeze cineva o greșeală, pentru că aceasta a fost săvîrșită de un copil...? Dacă în casa noastră izbucnește un incendiu, oare spunem: „O, ce foc frumos...!”, sau chemăm pe

toată lumea în ajutor...? Putem așadar să îi privim liniștiți pe copiii noștri, cînd vedem că înăluntru lor începe să ardă din ce în ce mai tare focul patimilor, care amenință atît cu o distrugere a trupului, temporală, cît și cu cea a sufletului, veșnică...?

Să nu credeți că omul este prin firea sa bun și cinstit. Chiar dacă este inteligent, dacă nu primește o educație corespunzătoare, la vîrsta potrivită, nu va evolua în chip pozitiv. Pentru că, așa cum ne confirmă și cuvîntul lui Dumnezeu, din firea sa omul este înclinat spre a săvîrși răul.

Voi, părinților, care citiți aceste rînduri, să nu treceți cu vederea nici cea mai mică apariție a răului în comportamentul și a celui mai mic dintre copii. Pentru că și acesta are – la început inconștient, însă mai tîrziu conștient – scăderile sale, rămășițele triste ale păcatului strămoșesc.

Astfel, spre exemplu, dacă pruncul își dă seama – și de obicei foarte repede se întîmplă aceasta – că prin

plîns și strigăte poate să obțină foarte ușor ceea ce își dorește, se va obișnui să facă astfel mereu. Și cu cît mai des se repetă aceasta, cu atît mai îndărătnic și mai alintat devine. La fel se întîmplă și cu celelalte slăbiciuni omenești, care cu trecerea timpului se dezvoltă din ce în ce mai mult. Rădăcinile lor s-au dezvoltat încă din primii ani ai copilăriei.

Se istorisește despre împăratul roman Dioclețian, care a fost unul dintre cei mai crunți prigonitori ai primilor creștini, că de cînd era mic, îi plăcea să chinuiească și să ucidă diferite animale. Prin urmare, această înclinație spre a chinui orice ființă vie, s-a cultivat în el încă din copilărie. De aceea, noi trebuie să avem grijă să punem bazele unei educații corecte, încă din copilărie.

Urmăriți tot timpul înclinațiile copilului vostru. Și orice tendință rea își face apariția, smulgeți-o din rădăcină cu ajutorul educației.

Asemănați-vă grădinarului, care în epoca potrivită a anului, tunde ramurile rebele și nefolositoare ale copacilor. Același lucru trebuie să îl faceți cu copiii voștri. Inima copilului poate fi comparată cu o grădină, iar părinții cu niște grădinari ai lui Dumnezeu, care sînt dator să curețe la vreme grădina – adică inima copilului – de buruienile păcatelor și de neghina obișnuințelor rele.

Dacă vor întîrzia să facă aceasta, iar răul va prinde rădăcini adînci, dacă inima copilului va fi cuprinsă de deprinderi urite, atunci nu vor mai putea face față luptei împotriva acestora. „Te plîngi”, scrie Sfîntul Ioan Gură de Aur, „că fiul tău este neascultător? Cu ușurință ai fi putut, pe vremea cînd era încă mic, să îl fi îndreptat, să îl fi obișnuit cu ordinea, să îl fi învățat să fie conștient în îndatoririle sale, să vindeci boala sufletului său. Cînd pămîntul era încă bun pentru a fi cultivat, atunci trebuia să smulgi buruienile, mai înainte de a fi apucat să prindă rădăcini adînci. Neglijența ta este de vină, pentru că acum patimile fiului tău sînt foarte puternic statornicite în inima sa”.

(Fragment din volumul „Mamă, ai grijă!” al PS Irineu, episcop de Ecaterinburg și Irbițk, Editura Buna-vestire, Bacău 2001)

Mamă, ai grijă!

Călăuziri pentru creșterea și educarea ortodoxă a copiilor

Înțelepciune creștină

„M-am bucurat foarte mult cînd am aflat pe unii din copiii tăi umblînd în adevăr, după porunca pe care am primit-o dela Tatăl.” (2 Ioan 4)

mîngîie, se joacă cu el, îl cocoloșesc, îl păzesc în fel și chip să nu răcească sau să se îmbolnăvească de altceva etc. În rest îl lasă să alerge, să se joace, să facă tot ce vrea, numai să nu îi deranjeze cu plînsul și cu strigătele sale. Și pentru multă vreme nu își dau seama că adoratul lor „îngerăș”, a devenit odată cu trecerea timpului din ce în ce mai încăpățînat, mai plîngăcios, mai alintat, mai neascultător, mai pofticios, tot timpul nemulțumit și răutăci-

ale copiilor, iar pe de altă parte pentru a acoperi neglijența și indiferența părinților față de corecta îndrumare ce ar fi trebuit acordată.

„Păi, sînt copii...”, spun părinții „sensibili”, „putem să dăm o așa de mare importanță cusurilor lor...?”. Cu astfel de justificări sînt iertate de obicei obrăznicile copiilor.

Într-adevăr sînt copii. Însă ce fel de copii...? Ce vor ajunge mai tîrziu acești copii...? Au ei dreptul, chiar dacă sînt copii, să

De la sublocotenentul Rebrán Olivér la scriitorul Liviu Rebreanu

După Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu și Ioan Slavici, Liviu Rebreanu pune bazele romanului românesc modern. Este un scriitor obiectiv, care prezintă viața în complexitatea ei socială și psihologică, prin personaje surprinse în „umi-la și precara lor realitate socială”. (Tudor Vianu). Ca și marii scriitori realiști Balzac ori Zola, Rebreanu privește viața din perspectiva adevărului și spulberă imaginea idilică a satului. Concepția lui Rebreanu despre artă este: „nu frumosul, o născocire omenească interesează în artă, ci pulsația vieții.”

Pornind pe urmele biografiei lui Liviu Rebreanu, ne orientăm cu greu, căci spațiul pe care acesta l-a cuprins de-a lungul vieții sale este vast și divers: drumul său începe din Târlisui, poposind apoi la Lăpuș, Maieru, Prislop, Năsăud, Bistrița, Sopron, Budapesta, Giula, București, Craiova și Valea Mare.

Liviu Rebreanu s-a născut la 27 noiembrie 1885, în satul Târlisui, județul Bistrița-Năsăud. Este primul dintre cei 13 copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și ai Ludovicăi, ambii descendenți ai unor familii de țărani liberi („grăniceri”) de pe Valea Someșului. Crescut și școlit în ambianța unui imperiu multinațional, Rebreanu nu va înceta să-și caute identitatea și rădăcinile. Povestea vieții sale este cea a intelectualului care se descoperă pe sine însuși după multe încercări. Practic, Liviu Rebreanu visează să devină scriitor, dar, pentru a-și împlini visul, el trebuie să se regăsească mai întâi ca român.

Scriitorul începe să se formeze în școlile străine din Ardeal, lovindu-se de hotarele limbilor cu care trebuia să se lupte: „Eram băiețandru de 12-13 ani, prin clasa a treia de liceu, când prima mea manifestare literară s-a produs. A fost o manifestare în versuri și încă în versuri de amor. Să vezi cum s-a întâmplat. Eu urmam cursurile liceului sășesc și o duceam foarte greu cu limba germană, care era cea principală în

această școală. Cunoscând pe fata unui coșar, care era elevă ca și mine la Liceul civil, cum i se spunea acolo, m-am amoretat tun de ea. Dar fata nu știa boabă românește... Am recurs la intermediul scrisorilor. Îi scriam degeaba, fiindcă nu pricepea nimic. Atunci m-am hotărât să-i scriu nemțește, așa cum puteam... Probabil că îi scriam foarte prost, fiindcă scrisorile mele n-au avut nici un efect. În disperare de cauză, i-am făcut o poezie. Primele și ultimele versuri pe care le-am făcut în viața mea...”

Între 1897-1900 tânărul va învăța la *Polgári fiú iskola* (*Școală civilă de băieți*) din Bistrița. Aici, predarea se făcea, bineînțeles, în limba maghiară, profesorii erau foarte severi, cerințele mari. În această perioadă, probabil, *Liviu Rebreanu* devine *Rebrán Olivér*. Majoritatea colegilor sunt maghiari și germani, dar printre ei și câțiva români. Alți colegi sunt evrei și cehi. Aceeași atmosferă îl așteaptă și la școala militară din Sopron. Trăind ani de-a rândul în mijlocul unor tineri de diferite nații, din multele care alcătuiau Imperiul Austro-ungar, Rebreanu va învăța, din propria lui experiență, adevărata lege a solidarității umane. Despre educația sa multiculturală, Rebreanu mărturisea: „Peste două treimi din anii de studii i-am petrecut în școli străine. Lecturile mele obișnuite le făceam în limbi străine. Cărți românești îmi cădeau în mână numai întâmplător și mai întotdeauna de calitate inferioară. Încercările literare, deși cu suflet românesc, le meditam în limbă străină, fie nemțește, fie ungurește, înainte de a le scrie românește.”

Tânărul ardelean se hotărăște să publice primele încercări literare, în limba maghiară: „Pe când eram în clasa a opta, s-a întâmplat marele eveniment de a-mi vedea tipărită o schiță într-o revistă de la Budapesta. Semnasem cu un pseudonim, sub care am publicat pe urmă, vreo trei ani, prin diverse reviste și ziare ungurești și nemțești. ...Eram în cursul superior,

învătasem bine nemțește și ungurește și scriam în aceste limbi, fiindcă românească mea mi se părea prea săracă, prea puțin literară... Scriam diverse schițe, po-

vestiri și nuvele. Treptat am început să mă gândesc la publicare. Și într-o zi, sub un pseudonim unguresc, am trimis un fel de povestire unei reviste ungurești din Budapesta. După câțiva timp, bucata a apărut... E interesant că în ziua când am văzut pseudonimul meu pe copertă n-am putut să cumpăr revista și să mă citesc.”

Despre alegerea viitoarei meserii, într-un interviu din 1926 scriitorul se destăinuiește astfel: „Te va surprinde poate când îți voi spune că am ținut mult să fiu medic. Dar noi, în Ardeal, eram nouă copii. Ce ajutor puteam eu primi de acasă? Astfel că din clasa a treia de liceu m-am ținut singur prin școli. Eram un bun elev, eram, cum se zice *premiant*, și am luat fără multă greutate bursa unei Academii Militare din Budapesta. E drept că în anul următor s-au înființat și câteva burse pentru medicină; era însă prea târziu pentru mine. Cu un an să fi fost mai mic sau să fi pierdut cumva un an de școală, și azi eram medic! Dar nici ofițer n-am simțit că voi fi... Eu eram scriitor!”

Aceste amintiri vor reveni și în alte interviuri: „Tot din cauza sărăciei, m-am văzut silit să renunț la gândul meu de a mă face doctor și - în vederea unei cariere mai rapide - am intrat la Academia Militară, „Ludovicum”, cum îi zice... În timpul studiilor mele aici, am continuat să scriu.”

Condițiile datorită căro-

ra s-a înscris la Academia Militară sunt reluate alături de alte mărturisiri inedite: „Eram nouă frați. Familie grea pentru modestele resurse materiale ale tatălui meu. Fiecare din copii, după primii ani de învățătură, ne-am croit mai târziu singuri drumul vieții. În privința carierei mele, părerile părinților erau divergente. Mama voia să mă fac popă, tata, învățător...”

La Academia Militară „Ludovika” din Budapesta nu era ușor de pătruns. Aici erau primiți în primul rând elevii școlilor militare din Szeged, Pécs, Sopron, Cluj, Oradea.

După absolvirea cursurilor Academiei Militare, Liviu Rebreanu a ajuns sublocotenent. Ca sublocotenent, Rebrán Olivér este repartizat la regimentul 2 de honvezi din Giula. Aici își începe cariera de ofițer, la 18 august 1906. Rezultatele școlare obținute l-ar fi recomandat pentru o repartizare mai bună. Poate că repartizarea tânărului ofițer în garnizoana de la Giula a fost întâmplătoare. Nu este însă exclus să se fi avut în vedere că în împrejurimile orașelului Giula trăiau mulți români. Există, însă, și alte supoziții, repartizarea la regimentul din Giula fiind pusă pe seama conduitei necorespunzătoare pe care tânărul ar fi avut-o în ultimul an de studii.

Scurtă, cariera militară a tânărului Rebreanu la Giula ne reține astăzi atenția mai mult prin avântul ce avea să-l dea creației sale literare. Numeroase file din arhivă, piese de teatru și proză, datează din această perioadă, unele lucrări având chiar ca izvor de inspirație lumea cazonă, atunci în centrul preocupărilor sale.

Cu timpul, cele 17 luni - vreme cât se află Liviu Rebreanu în armata cezaro-crăiască - aveau să fie aproape uitate. Abia târziu, când romancierul devine o personalitate a culturii naționale românești, va crește și interesul față de tot ce s-a petrecut între 18 august 1906 și 5 februarie 1908. Trecutul neclar al fostului ofițer devine astfel ținta atacurilor îndreptate împotriva scriitorului.

În viața scriitorilor, și cu deosebire în viața marilor scriitori, se întâmplă câteodată să se producă unele așa-numite „accidente biografice” care însă nu umbresc cu nimic valoarea operei lor. Este cazul evenimentelor petrecute în

acest interval de un an și cinci luni, cât Rebreanu este ofițer la Giula. De fapt, este vorba despre un conflict între sublocotenentul Rebreanu și superiorii săi, conflict care are în centru o anumită sumă de bani. La ce se reduce așa-zisul conflict financiar al viitorului scriitor cu regimentul 2 de honvezi? În documentele regimentului se precizează: „Ca responsabil al bucătăriei de la popota ofițerilor a mânuit neglijent sumele încredințate (1800 de coroane), nereușind să dea socoteală de întrebuințarea lor. Suspendat din serviciu din 13 ale lunii octombrie până la sfârșitul anului.” În altă fișă, se menționează că este „suspendat din serviciu de la 1 ianuarie la 5 februarie” și se amintește de aprobarea demisiei solicitate. Cum a observat profesorul Sámuel Domokos, în fișa personală nu se precizează dacă Rebrán Olivér a dat până la urmă seamă de suma încredințată, o sumă, de fapt, nu prea importantă. Ordinul prin care s-a aprobat demisia lui Rebreanu este semnat la 5 februarie 1908, iar publicarea în monitorul honveziunii maghiare (*Rendeleti Közlöny*) apare peste trei zile, la 8 februarie 1908. În jurul datei de 12 februarie, Liviu Rebreanu părăsește definitiv armata și cariera militară, în stare de deplină libertate și, fără să fie pus sub urmărire, se întoarce pe plaiurile natale ale Năsăudului.

Nu e greu să înțelegem starea sufletească a tânărului și sensibilului Rebreanu la suspendarea din serviciu, mai ales că lucrurile nu s-au încheiat cu ușurință. Încurcăturile financiare au dus la arestul la domiciliu, la demisia din armată iar, în 1910, la cererea guvernului austro-ungar, la detenția lui Liviu Rebreanu, mai întâi la închisoarea din Văcărești, fiind apoi extrădat și internat la închisoarea din Giula. După șase luni de detenție este achitat și lăsat să se întoarcă la București.

Scrierile din această perioadă, cât este ținut în arest la domiciliu din Giula, nu au atât o valoare literară, cât una documentară, cu atât mai mult, cât este vorba de o perioadă mai puțin cunoscută din viața scriitorului.

Așadar, în februarie 1908 Liviu Rebreanu demisionează din armata imperială care pierde astfel un ofițer bine pregătit, iar literatura română și universală câștigă un mare scriitor.

Catedra de română, Seghedin

A 50-a generație de absolvenți a Catedrei de Limba și Literatura Română din Seghedin

Ziua de sâmbătă, 4 mai, i-a reunit într-o atmosferă cu totul specială pe studenții anului al IV-lea ai Catedrei de Limba și Literatura Română din cadrul Facultății „Juhász Gyula” a Universității din Seghedin. Întâlnirea, menită a sărbători încheierea celor patru ani de studii ai unei noi generații de studenți, s-a bucurat de o mare însemnătate, aceasta fiind a 50-a promoție ieșită de pe băncile acestei școli. Manifestarea i-a așezat pentru ultima dată

față în față pe studenți și pe profesorii lor, într-o sală de cursuri în care, de astă dată, pe bănci îi așteptau flori și mici cadouri. Sosiți din mai multe colțuri ale țării, precum și din afara graniței, însoțiți de părinți, rude, prieteni, invitați, tinerii – viitori pedagogi – au gustat ultimele picături ale aromei studențești. Dintre cei zece absolvenți, doi – mai precis două – sunt „localnice”: este vorba despre Mariana Stan din Chitighaz și Rita Ruja Pátcaș din Giula. Ca fapt

inedit, alte două absolvențe sunt românce din Republica Moldova, așa că, pe drept cuvânt, putem spune că studenții de la Seghedin au venit aici dintr-un spațiu ce se întinde „de la Nistru pân' la Tisa...”

Într-o atmosferă încărcată de emoțiile firești ale evenimentului, s-a purces la strigarea catalogului, dar, de data aceasta, într-un mod cu totul și cu totul aparte, trecându-se pe scurt în revistă calitățile și meritele fiecăruia dintre proaspeții absolvenți. Festivitatea s-a bucurat de o atmosferă deschisă, sinceră, creată de scurta alocuțiune a doamnei profesoare Mihaela Bucin care, adresându-se din suflet celor prezenți, a ținut să coloreze momentul festiv, pe lângă sublinierea importanței deosebite pe care o are acest eveniment pentru școală, pentru societate, și cu câte o scurtă caracterizare a fiecărui student în parte, presărată cu amintirile anilor de studenție. Din partea viitorilor profesori am asistat la discursul rostit de Nyulas Réka. Aceasta, copleșită de emoții, a ținut totuși să aducă la cunoștință mulțumirile și

recunoștința absolvenților față de colectivul Catedrei pentru toate eforturile depuse de-a lungul acestor ani. Emoții puternice, sentimente de bucurie și de tristețe, nostalgie, visuri împlinite sau aproape de a se împlini au fost stările de spirit care s-au succedat la această serbare.

Nutrind dorința că, poate, măcar unii dintre ei se

vor folosi de cunoștințele de limbă, cultură și civilizație românească acumulate în toată această perioadă, noi, cei de-abia intrați în acest „joc” al formării profesionale și intelectuale, avem convingerea că cea de-a 50-a promoție de la Seghedin va propaga, în orice societate va ajunge, modelul de toleranță al celor patru ani petrecuți la Catedră. Cu speranța că acești ani și-au îndeplinit întru totul rolul cuvenit în pregătirea pentru inevitabila, adevărata confruntare cu viața, cu satisfacțiile și greutățile care vor urma, le dorim absolvenților și pe mai departe multe împliniri, numai satisfacții, succese cât mai mari, atât în plan profesional cât și în viața de zi cu zi.

Mircea Pătru, student

O stea pentru mama mea

Prima duminică din luna mai este Duminica Mamelor. În această zi de primăvară înfloresc multe flori frumoase, parcă spre bucuria și cinstirea mamelor.

Mamele ne-au legănat în brațe, ele ne-au spus poezii, ne-au povestit basme, ele ne îngrijesc în fiecare zi cu mare dăruință. Cu mamele vorbim și în gând, fără de cuvinte: ne înțelegem printr-un singur gest, printr-o privire, printr-un zîmbet. Nu trebuie să le spunem mamelor ce ne doare, ce ne doare, ce ne doare. Ele știu întotdeauna ce ne doare, ce ne doare, ce ne doare. Mamele ne dau din viața lor raze calde și scînteie. Pentru mame, darul fără de seamăn este zîmbetul nostru. Pentru mama mea am o stea, „viața mea”.

Cu aceste poezii mici și naive, create de mine, o salut pe mama mea și toate mamele din lume.

Flori

Să trăiți, flori, să trăiți!
Copii, pentru ce sînteți triști?
Mai bine vă bucurați,
Să trăiți, flori, să trăiți!
Sădește flori,
Și ție ți-or înflori.
Florilor să le cîntați,
eu voi fredona înapoi.

Mamă

Ziua Mamei de aceea este,
Să mulțumim în această zi
Pentru tot ce ai făcut pentru noi
Dragă mamă bună!

Renata Horváth cl. a 7-a, Bedeu

Doi foști inspectori școlari de-ai nostri

1	2	3	4		5	6	7	8	
9					10				
11				12		13			
	14				15		16		
17				18		19			
20	21		22						23
24		25					26		
27				28			29		
30			31				32	33	
↙							34		

ORIZONTAL: 1. Primul inspector școlar din învățămîntul românesc. 9. Tristețe 10. De culoarea unui metal prețios 11. Piine mică împletită 13. ... Francisco 14. Plantă erbacee (căpușcă) 16. Mingea în plasă 18. Gruia lui ... 20. O jumătate de oală! 22. Munte în Ungaria 24. Care se execută de la sine 26. Literă greacă 27. Unt – încurcat! 28. Nitrogen 30. Fluviu în Italia (inv.) 32. Amestec de gaze 34. Piesă mică, cilindrică

VERTICAL: 1. Plantă cu semințe mărunte 2. Iubire, dragoste 3. Cursă automobilistă 4. Stat în Orientul Apropiat 5. Societate Agricolă 6. Tusă – fără sfîrșit! 7. Ciclon tropical 8. Animal imparicopat din Africa 12. Aici se proiectează filme 15. Persoanele care se mută dintr-un loc în altul 17. Fost inspector școlar bihorean 19. Drept de a se opune 21. Creator 22. Sfîrșit de partidă în box 23. Lipsiți de ornamente, simpli 25. Pronume personale 29. Nu vorbesc 31. Unitate de timp 33. Pronume personale.

A. H.

Învățămînt pe Internet

Școala Online (www.x3m.ro/ScoalaOnline/index.html) se dorește a fi mai mult decît un site „colorat”, se dorește a fi un portal educațional veritabil și chiar o stare de spirit. Dacă veți vizita proiectul, veți descoperi cum se încearcă să vi se ofere un site de calitate în limba română.

ȘcoalaOnline își propune să ajute pe cît posibil școala românească. Lecții-

le, referatele, în general toată informația prezentată, are rolul de a ajuta atît profesorii, cît și elevii să modernizeze procesul de învățare. Găsiți aici lecții de biologie, chimie, informatică, geografie, engleză, franceză, fizică și multe altele. Cantitatea informațională din acest site, cu toate că este foarte mare, este foarte bine structurată astfel încît navigarea să se realizeze fără probleme.

- va -

Concurs școlar pentru elevi români

Institutul de Învățămînt Public „Kiss Árpád” din Budapesta organizează marți, la 21 mai, cu începere de la ora 10.00, concursul pe țară din limba și literatura română, la care participă elevi de școală generală. La întrecerea orală, care va avea loc la sediul Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria, vor participa 14 elevi din 10 școli românești din țara noastră.

La Uniune se pot recepționa toate posturile românești transmise prin satelit

După ce Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria a câștigat un concurs înaintat la Fundația Publică pentru Minorități și-a amenajat sediul de la Giula cu un receptor digital, cu ajutorul căruia se pot recepționa toate posturile românești, transmise necodată prin satelit. Astfel au devenit accesibile peste 10 posturi ro-

mânești, care acoperă cele mai diferite arii de interes, de la canale de muzică ușoară și populară, până la posturi de știri și informații. Cei care doresc să urmărească programele românești de televiziune, o pot face în fiecare zi de lucru în timpul orelor de muncă de la sediul Uniunii, de pe strada Gh. Doja. St. C.

Am citit în

Realitatea

Cotidian de informație și atitudine democratică

BIHOREANĂ

Ne-am obișnuit în ultimii ani cu situația generală după care zările aduc pe prima pagină informațiile și titlurile cu iz de senzational și nu neapărat cele cu greutate culturală sau spiritual-educativă, intelectuală. Aflând pe prima pagină despre un accident sau despre un scandal de cafea (cu fotografiile respective), cititorul curios va cumpăra ziarul, iar apoi va răsfoi și va citi și cele cuprinse între cele două pagini de titlu. În acest sens nu face excepție nici *Realitatea bihoreană*, cotidianul de informație și atitudine democratică care apare la Oradea. În schimb, aproape nu este număr, nu este zi în care să nu aflăm noutăți cu caracter cultural. Din aceste materiale rezultă însă și un alt lucru decât profesionalismul și informația la zi a redactorilor. Cititorul neinițiat primește o oglindă a vieții și a preocupărilor spirituale din orașul de veche tradiție culturală.

Doar la întâmplare am spicui din numărul 454, Anul III (din 11 aprilie 2002). Domeniul sanitar și ecologia primește loc și greutate aparte, chiar pe mai multe pagini. Viața econo-

mică este, la fel, tratată ca o latură care atinge în mod sensibil zilnică a cetățenilor. În schimb paginile 2-3 asigură un spațiu pe merit evenimentului cultural. Numărul în discuție informează despre noutăți la Teatrul de Stat și despre inspirat cenaclu, la care și-au dat întâlnire mai multe genuri artistice și mai mulți artiști de frunte. „*Sub semnul poeziei și al muzicii*” este titlul sub care Horia Blidaru relatează despre o întâlnire de suflet la care a fost omagiată Ana Blandiana, care debutase cu decenii în urmă tocmai aici, la Oradea. Cenaclul a atras nu numai un public numeros, ci și receptiv la intențiile organizatorilor. Același autor informează și despre un alt cenaclu la Cercul Militar. *Poezia imaginii și imaginea poeziei* rezumă cea de-a doua lansare a ciclului de „Sonete către Iisus” de Pașcu Balaci.

Prezentarea cotidianului pare oportună, dat fiind că multe nume, multe referințe orădene au ecou și printre românii din Ungaria, care se leagă prin multiple fire sufletești de metropola de pe Criș.

Vara politică se prevestește fierbinte

Mi-ar fi foarte greu să fac un pronostic meteorologic. E un domeniu la care nu mă pricep. Dar nici în sens figurat n-ar trebui să vă ameninț cu așa ceva, fiindcă în politică, în general, lucrurile merg bine. Noul Parlament s-a constituit, vor funcționa 23 de comisii, au fost aleși funcționarii fracțiunilor. Pe de altă parte, *Mádl Ferenc*, președintele republicii i-a oferit lui *Medgyessy Péter*, candidatul Partidului Socialist Maghiar (MSZP) posibilitatea formării următorului guvern. Dar de pe acum s-a clarificat și structura noului cabinet, cuprinzând 15 ministere (printre ele unele noi, cum ar fi cel al muncii și ocupației, precum și al informaticii și telecomunicațiilor). Dintre acestea, patru fotolii ministeriale vor fi ocupate de lideri ai partenerului de coaliție, Uniunea Liberilor Democrați (SZDSZ). E vorba de ministerul învățământului, al informaticii și telecomunicațiilor, al ocrotirii mediului ambiant, al economiei și transporturilor. Depunerea jurământului noului guvern se prevede în ultimele zile ale lunii mai a.c.

Ceea ce nu-mi place, e în primul rând agitația, excesul de zel al fostului guvern (din 15 mai doar cu drepturi și competență administrativă). În primul rând, că este un interval mult prea scurt ca să se mai întreprindă ceva serios, în special acțiuni costisitoare, chiar periculoase pentru bugetul statului. Or, Guvernul Orbán se precipită tocmai acum, lansând acțiunea de vânzare a pământurilor statului (450 de mii de hectare), elaborând noi pachete (de 50-60 de miliarde de forinți) pentru Planul Széchenyi, definitivând proiectul privind cea de-a treisprezecea pensie (în luna noiembrie) ș.a. Repet, e vorba despre un exces de zel. Guvernul administrativ își bagă nasul unde acum nu-i mai fierbe oala! Mai ales că noul guvern s-a declarat, de la bun început,

că nu numai va păstra tot ce a fost bun în programul guvernului Orbán, ci îl va și completa. Programul primelor 100 de zile va fi asigurat tocmai acestui țel. Dar fostul guvern nu vrea să se potolească, folosind toate de la bun început posibilitățile pentru a forța noul guvern la o politică de apărare.

Asta în viața noastră de toate zilele înseamnă a da cu piper pe sub nasul celui alt. În termen militar asta se numește plantare de mine. În afară de ceea ce am amintit ca motiv și consecință, mai e ceva. Și anume strădania de, a mai da clientelei proprii ceva în plus, acum, de ultimă oră.

Aș mai înghiți și asta. Dar ceea ce se întâmplă dincolo de asta, pur și simplu mă îngrijorează. Mă refer la ultimul miting din Budapesta și la discursurile rostite atunci. Doar cu câteva ore mai devreme, președintele Partidului Dreptății și Vieții Maghiare (MIEP) a lansat un atac frontal împotriva intrării țării în Uniunea Europeană (UE). Iar principalul orator, *Orbán Viktor* nu s-a delimitat de această poziție extremistă. Din contră, a încurajat masele în vederea creării unui front comun de dreapta, îndemându-le să scandeze aceleași lozinci iredentiste din seara zilei de 21 aprilie a.c.

Realitatea zilelor noastre arată că Europa Occidentală votează în dreapta, cea răsăriteană în stînga. E o situație, o tendință în care nimeni nu pretinde din partea celui alt din partea adversarilor, din partea celor care pierd, să se împace cu noua situație de pe o zi la alta. N-ar fi normal! Dar nici să ațite în continuare, prelungind și-rul manifestărilor ostile până la sfârșitul campaniei de pregătire a alegerilor locale. A lansa în următoarele trei luni mișcarea formării unor cercuri, unor celule liberale și instaurarea stării de vigilență pen-

tru cazul că ar fi nevoie de mobilizarea întregii Ungarii liberale (pură absurditate!), aceasta să se întâmple dintr-o dată și unanim. Asemenea metode au fost caracteristice mișcării muncitorești de odinioară, în condiții de ilegalitate. Dreapta vrea să readucă, să reînvie tocmai aceste pete întunecoase și odioase ale trecutului istoric?!

Mă întreb, probabil și în numele, dv., împotriva cui? De obicei, cel care pierde, încearcă întâi să-și reorganizeze forțele, să stea liniștit. De data aceasta, dreapta a trecut imediat în direcție opusă, la mobilizarea generală, la agitația maselor. A contesta, e un lucru firesc; a constitui o opoziție puternică în Parlament, e normal și de înțeles, judecînd noul guvern înainte de toate pe baza faptelor sale. Asta însă nu poate să determine formarea un scut întreg de dreapta (e chiar absurd) din teama tragerii la răspundere pentru propriile fapte necurate și ilegale. Asta nu dovedește un stil nou, modern, democratic sau crearea unei forțe motrice noi, ci mai degrabă dovedește apariția unui nou „tribun populist” care se joacă cu focul!

Și mi-e frică de ceea ce mai poate să urmeze, mai ales dacă mă gîndesc că Orbán Viktor în noua sa ținută cu pulover negru. Nici în ultima vreme n-a făcut pe misteriosul, declarînd fătăș și fără echivoc că o dată cu instalarea noului guvern va scoate lacătul de la gură. Ce să zic?! Exemple asemănătoare parcă am mai avut nefericita ocazie să cunoaștem în istoria contemporană.

Ce poate urma? Un avertisment și mai grav? Sau o nouă chemare la luptă? Indiferent împotriva cui, ea ar putea să fie fatală nu numai pentru noi, ci și pentru întregul continent european.

Dar hai să lansăm replica: lumea vrea să lupte pentru calm, stabilitate, pace și democrație!

Al. Ardelean

Mică murphologie

Legea lui Oeser

Persoana aflată în cea mai puternică poziție într-o organizație are tendința să-și petreacă tot timpul în ședințe și semnînd hîrtii.

Observația lui Oppenheimer

Optimistul crede că această lume este cea mai bună din lumile posibile, iar pesimistul știe demult că alta mai bună nu există.

Din presa timpului

Preot bătut cu petri, pentru că ține la dreptul limbei sale!

Sălbăticii la Bichiș-Ciaba

Din Bichișciaba să scrie cu data de 7 sept. „Gaze-
tei” următoarele:

Vă aduc la cunoștință ce s-a întâmplat zilele acestea
preotului nostru, care fără de veste a căzut pradă furi-
ei șoviniste maghiare. Lucrul s-a petrecut cum urmea-
ză:

Primăria din Bichișciaba a cerut de la părintele nos-
tru Victor Popovici un extras de botez pentru un creș-
tin din Giula, care s-a născut aici (fost honved în 1848).
Părintele împlinind cererea, a dat extrasul, ca întot-
deauna de 20 de ai de când e preot, conform cu origi-
nalul matriculei în limba română.

Primăria însă n-a fost mulțumită și a pretins de la
preot să dea extrasul în limba maghiară. Preotul i-a
răspuns, că nu poate face aceasta, deoarece limba ofi-
cială a bisericii e cea română. (Bine a răspuns!)

Din cauza aceasta cei de la primărie s-au înfuriat.
Mai întâi foaia maghiară din localitate, de joi diminea-
ța, a batjocorit și amenințat pe preot. Atîta a fost de-
ajuns, ca să fie ațîțate patimile plebei șoviniste, care
joi seara i-a și făcut serenadă ungurească preotului
român, mergînd înaintea casei parohiale și strigînd
„Abzug oláh pópa” și mai multe grațiosități de ace-
tea.

Vineri seara am mers de ne-am plimbat în parcul
cel mic, la întoarcere am trecut pe lîngă casa preotu-
lui. Era pe la 8 ore seara. Deodată auzim apropiin-
du-se mulțimea pe stradă, cîntînd și zbierînd. Sosind
la casa parohială, a început să bombardeze ferestrele
ei cu ce le venea în mîini, și așa au spart ochiurile de
la două ferestri.

Pe la orele 9 seara au venit cete noi zbierînd și mai
tare și fiind bine înarmate cu cărămizi, pietre, bolo-
vani și bețe. Ca la comandă, începură să dea toți din
toate părțile în ferestri, pînă ce n-a mai rămas nici una
întregă! Unii strigau: „Van még ablak!” (mai sînt
ferestri), ațîțînd mulțimea să bombardeze mai depar-
te.

După multe strigăte s-au depărtat sălbăticii demon-
stranți. În cele din urmă iată că vine și poliția, după ce
erau toți duși, întrebînd în dreapta și stînga: ce s-a
întîmplat? Bine au auzit și au știut ei ce s-a întîmplat,
dar n-au voit să vină, nici că îndrăzneau polițiștii să
vină, căci ceilalți erau la vreo 4-500, plină strada de
ei. Odăile casei parohiale erau pline de sticle, cără-
mizi, bețe, pietre etc. Acum toată noaptea stau polița-
ii la pîndă. Ieri noapte au venit doi oameni și voiau să
intre pe fereastră în dormitor, și nu fără greutate poli-
țaii i-au alungat de acolo. Acum amenință, că unde-l
vor prinde pe preot noaptea îl vor omorî, și dacă i se
va drege ferestrele, iarși le vor sparge. Părintele și-a
cumpărat de curînd o casă, acolo încă voiesc să spar-
gă ferestrele. Rămăseseră peste noapte vreo două ochi-
uri de ferestri nespate, însă au venit studenții ziua și
le-au zdrobit în prezența părintelui. Ei nu neagă nici
unul, ci zic, că „pentru nație le fac toate”.

Precum se aude, conducătorii lor au fost înșiși mai
marii orașului!

(Libertatea 1902/Nr. 38)

Preluat din volumul „Românii din Ungaria de azi în presa română
din Transilvania și Ungarias secolului al XIX-lea (1821-1918)” de
Maria Berényi

Întîlnire după 40 de ani la Săcal

A fost meritul organiza-
toric deosebit al doamnei
Varga, născută Cristina Rad,
că la școala din Săcal s-au
întîlnit, după patruzeci de
ani, 27 de foști colegi de cla-
să. Cei mai mulți au sosit
chiar cu familiile lor. După
primele cuvinte de salut și
după îmbrățișările emoțio-
nante, cu toții s-au dus la

cimitir, să aducă un pios
omagiu foștilor profesori și
colegi. Reîntorși la școală, a
urmat o oră de dirigiență
extraordinară, condusă de
Mihai Ruja, dirigintele de
odinioară (în imagine). Cu
umorul său specific și cu
memoria la fel de vie, pro-

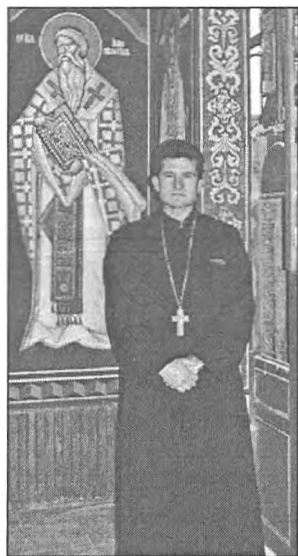
fesorul Ruja și-a amintit de
multe pozne ale foștilor
elevi, a evocat întîmplări de
neuitat. Și elevii și-au rezu-
mat viața, și-au adus amin-
te de unele momente ve-
sele sau dramatice din anii
de școală. În continuare,
directorul Alexandru Trip-
pon a călăuzit foștii elevi
prin școala nouă și moder-
nă, care azi este mîndria
întregului sat.

Seara, cina comună s-a
desfășurat în aceeași atmo-
sferă plăcută, iar fiindcă ele-
vii de altă dată încă nu țin
de generația vîrstnicilor, cîn-
tec și dans vesel a însem-
nat o încheiere plină de at-
mosferă a acestei zile. Și,
bineînțeles, cu toții au fost
de acord să se întealnesc
iarși peste cinci ani.

- V -

Credincioșii din Apateu răsplătesc osîrdua preotului lor

Au trecut cinci ani de
cînd un tînăr preot misio-
nar a sosit la Apateu. Co-
munitatea ortodoxă l-a
întîmpinat cu mari așteptări
și cu inimile deschise.
Atunci părintele Origen
Sabău le-a promis să fie un
preot bun credincioșilor săi,
care se străduiește să asigu-
re condițiile necesare unei
adevărate vieți credincioa-
se ortodoxe. Acum, după
cinci ani, toți locuitorii co-
munei constată cu mulțu-
mire că părintele Sabău s-a
ținut de promisiunile făcu-
te, lucrînd mult pentru Bi-
serică, credincioși și pentru

dezvoltarea întregii locali-
tăți. În primul rînd s-a schim-
bat mult biserica și întreaga
împrejurime. De toate astea
își dau seama atît locuitorii,
cît și călătorii care trec prin
Apateu.

Recent, cu ocazia sărbă-
torilor de Paști, credincioșii
i-au dăruit părintelui Origen
Sabău un inel de aur în
amintirea celor cinci ani de
muncă și ca semn al înaltei
lor prețuiri. Iar părintele a
promis că va face totul și în
viitor pentru prosperarea
Bisericii și a credincioșilor
din Apateu.

J. V.

Trei decenii de la înființarea caselor de joc

În zilele trecute, la Seghe-
din s-a ținut o sesiune știin-
țifică festivă închinată celor
trei decenii de la înființarea
primelor case de joc. Aceas-
tă largă mișcare de masă a
obținut succese remarcabi-
le, a antrenat sute și sute de
tineri, îndemîndu-i să dan-
seze și să îndrăgească dan-
sul popular. Mișcarea a pri-
mit amploare atît de mare
în primul rînd datorită acti-
vității neobosite a unor co-
regrafi precum Martin
György sau Vársárhelyi László
și a unor muzicienii iubitori
ai folclorului autentic, cum
ar fi Sebő Ferenc și Halmos
Béla. Pentru românii din
Ungaria, această mișcare a
fost de importanță dublă,

căci în afară de faptul că a
reanimat mișcarea de dan-
suri populare, a mai adus în
centrul atenției publice per-
sonalități remarcabile de
dansatori români din Ale-
tea, Chitighaz și Micherechi.

Printre oaspeții sesiunii s-a
aflat și Anca Georgescu, din
București, specialistă în do-
meniul dansului popular,
temeinică cunosătoare a
mișcării de dans popular
din Ungaria.

E. I.

Copil în biserică

Ziua Învierii Domnului în biserica românească din Bă-
tania. Preotul stă lîngă tetrapodul din mijlocul bisericii, ținînd
în mînă sfînta cruce. Credincioșii, rînd pe rînd, vin să se
îchine și să sărute crucea. Ajunge rîndul la dăscălița bătrînă,
cînd deodată, vîzînd în spatele ei un copilăș cu ochelari cu
cadru albastru, părintele o întrebă: „Oare cine-o fi acest
copilaș drăguț?” Doamna învățătoare se uită lung la el și,
nedumerită, ridică numai din umeri. „Hristos a înviat!” zice
copilașul, dînd mai mult decît un simplu răspuns preotului
și învățătoarei curioase.

Unii au crezut că s-a întîmplat o minune la Bătania, în
sfînta zi a Paștelui.

- iova -

Doi oameni în multe privințe foarte deosebiți, care se căutau unul pe altul și se bucurau când puteau să petreacă un ceas-două împreună. Era o plăcere nu numai pentru dîșii, ci și pentru orișicine, care vedea cum petrec împreună.

Mi se întimpla din cînd în cînd să mă aflu cu Caragiale într-o cafenea, într-un restaurant, la vreo serbare, undeva unde sînt mulți oameni, care intră, ies, vin, stau, se duc și treceau ceasuri întregi fără ca să schimbăm vreo vorbă. Cu toate acestea petreceam foarte bine împreună. Una din marile lui slăbiciuni era să se uite la cei ce îi trec prin față ori stau în preajma vederii lui, să scruteze mutre, să prindă gesturi și atitudini – o slăbiciune, pe care o aveam și eu, ba mi-a rămas și pînă în ziua de azi.

Îmi dădea din cînd în cînd cu cotul, îmi trăgea cu ochiul, îmi șoptea – „ai văzut?” – și atîta era destul pentru ca să ne înțelegem. „Măi! – mai zicea cîteodată. – Natura nu lucrează după tipare, ci-l toarnă pe fiecare după calapod deosebit. Unul e sucit într-un fel, altul într-alt fel, fiecare-n felul lui, încît nu te mai sature să-i vezi și să-ți faci haz de ei.”

Eminescu n-avea ochi pentru asemenea amănunte din lumea în mijlocul căreia se afla. Orișicît de multă lume și orișicît de mare gălăgie ar fi fost împrejurul lui, el nu se abătea de la cele ce se petrec în sufletul său. Zgomotul și forfoteala îl supărau, ce-i drept, dar nu-l scoteau din ale lui. Îi era fără îndoială mai pe plac să stea într-un colț liniștit ori să se plimbe pe la locuri dosnice, dar șirul gîndirilor nici în mijlocul celei mai mari gălăgii nu și-l pierdea și discuțiunea odată începută, o urma cu aceeași limpezime în toate împrejurările.

Era însă ceva ce-l stîngherea și pe el. Luna ivită pe cîmpul soarelui, asfințitul soarelui, farmecele zorilor de zi, liniștea sărbătorească a nopții de vară, viscolirea zilelor de iarnă, furtuna ori vederile ce se

Ioan Slavici

Eminescu și Caragiale

desfășoară-n fața celui urcat în luminoasa culme de munte, acestea făceau să și îndrepteze în afară luarea aminte.

Prin fața lui Caragiale ivirile de felul acesta treceau nebagate în seamă – ca lucruri firești, de sine înțelese, lipsite de farmec.

Am stat cu el o vară la Bușteni. El își petrecea timpul mai printr-un restaurant, mai prin altul, mai plimbîndu-se prin parc, pe șosea ori pe peronul gării, unde se aduna lumea. Niciodată n-am reușit însă să îl înduplec a lua parte la excursiunile ce făceam prin împrejurimi, și rîdea de mine cînd îi vorbeam despre plăcerea de a străbate înfundăturile văilor și peste coaste prăpăstioase pînă în poienile culmilor.

Eminescu fugea de orișice îngrămădire de oameni și se simțea bine singur în mijlocul naturii. Cea mai încîntătoare muzică era pentru dînsul freamătul brădetului și vîjîitul pîrîului ce se varsă spumegînd printre stînci. Cînd am sosit la Iași, cel dintîi gînd al lui a fost să mă duc la Copou și apoi la Socola, ca să-mi arate vederile ce se deschideau spre lunca Bahluiului, și să mă plimbe prin crîngurile de prin pregiurime, ca să mă-ncînt și eu de frunzișul pișcat de brumă și să iau parte la plăcerea lui de a călca pe frunzele scutura-

te de vînd, care fișie la tot pasul.

Alta era însă ceea ce, mai ales, îi deosebea unul de altul.

În gîndul lui Eminescu izvorul a toată suferința omenească erau trebuințele omenești, și-n lume ar fi mare belșug în toate cele ce-i pot fi omului de folos, dacă fiecare s-ar mulțumi cu ceea ce îi este neapărat de trebuință. Oamenii se urăsc și se luptă între dîșii pentru că sînt nesățioși, și el se simțea nenorocit pentru că era osîndit din fire să ieie parte la durerile și la bucuriile altora, căci durerile sînt multe, iar bucuriile puține. De aceea îi erau urgisiți învingătorii, care cheltuiesc unul ceea ce agonisesc prin munca lor o sută ori chiar o mie de înși...

Dacă însă în multe privințe erau deosebiți unul de altul, în altele se asemănau, ceea ce îi făcea prieteni buni.

Nu-mi aduc bine aminte, cînd anume a venit Eminescu de la Iași, ca să intre în redacțiunea ziarului „*Timpu*”. Era la 12 octombrie 1877, cînd mi-a scris, că e gata să vie.

„Dar n-am cu ce veni – adaugă. Asta m-a făcut să îmi țin gura pîn-acum. – 100 de fr. am pe lună: din ce dracu să plec? Am și bagaje: cărți, manuscrise, ciubote vechi, lăzi cu șoa-reci și molii, populate la

încheieturi cu deosebite naționalități de ploșnițe. Cu ce să transport aceste roiri de avere mobilă – în sens larg al cuvîntului – proprio motu!”

Era deci grăbit omul și după toată probabilitatea a plecat îndată după ce-a primit banii pentru acoperirea cheltuielilor de călătorie, în tot cazul înainte de Sf. Dumitru. Puțin timp în urmă a intrat și Caragiale în redacțiunea ziarului „*Timpu*”.

Țineau amîndoi să-și cetească împreună scrisa mai înainte de a fi dat manuscrisul la tipar. Lucrul acesta era foarte cuminte, ei însă nu se mărgineau să citească, ci începeau să și discute, mai întîi asupra limbii, apoi și asupra cugetărilor și se pierdeau în discuțiuni în vreme ce paginatorul din tipografie cerea mereu manuscript. Erau însă amîndoi de părerea că anume cele ce au să fie citite de mulți trebuie să fie scrise cu multă îngrijire, și nu țineau seamă de stăruințele paginatorului, care nu-și dădea seamă, că „limba păsărească” e propagată de oamenii care scriu cu ușurință.

Al doilea principiu stabilit de dîșii era că nu scriem pentru ca să ne dăm pe față cugetările, ci pentru ca să le reproducem în mintea acelora la care ne adresăm, adică să-i facem

pe aceștia să gîndească ceea ce voim noi. Urmează că avem să alegem totdeauna vorbele de care în mintea lor se leagă gîndul ce avem în vedere și să înțelegem și să așezăm toate vorbele astfel alese potrivit cu deprinderile lor. Cînd ne adresăm dar la toți românii, bune sînt numai vorbele și formele gramaticale cu care sînt deprinși toți românii ori cel puțin cei mai mulți dintre dîșii.

Discuțiunea urma spre a se dumeri unul pe altul, care anume dintre vorbe și dintre formele gramaticale sînt de felul acesta.

Citiseră amîndoi – pot să zic – tot ceea ce pînă atunci fusese scris în românește, iar Eminescu îndeosebi mai trăise atît în Moldova și-n Muntenia, cît și în Ardeal, încît cunoștea limba poporului ca nimeni – poate – dintre contemporanii săi; discuțiunile se înțeteau deci, încît uitau cîteodată că e timpul să meargă la masă, iar alte dăți îi prindea noaptea stînd de vorbă.

Eu dădeam pe timpul acela lecțiuni de limba română la școala normală a societății pentru învățatura poporului român. Mă bucuram deci că, ascultînd, pot să mă prepar pentru lecțiunile ce aveam de dat.

Cu atît mai vîrtos se bucurau ei înșiși, căci, deprinzîndu-se a cumpăni fiecare vorbă mai-nainte de a o fi pus pe hîrtie, nu-și îndrumau cititorii spre limbă păsărească...

E o parte din istoria poporului român asupra căreia arunc cîteva raze de lumină prin aceste amănunte.

E-nvederat că ei nu erau oameni care se opresc la forme, ci scrutează și cele ce se aflau în dosul formelor, și multă lumină s-ar revărsa asupra timpului în care au trăit dîșii, dacă ar mai fi cineva-n stare să spună, cum îi judecau și pe oamenii de din pregiuriul lor. Deocamdată ar săvîrși o faptă vrednică de toată lauda cel ce-ar lua asupra sa sarcina de a ne dumeri, dacă scriitorii ce-au urmat după dîșii sînt ori nu mai presus de dîșii în ceea ce privește limba.

G. Coșbuc, Elena Vaida-Voevod, dr. D. Ciuta, Al. Vaida-Voevod și I. L. Caragiale la Karlovy Vary

¹ Proprio motu – din proprie inițiativă, de la sine, fără a fi silit.

Unu vine, altu mere

Adecate on guvern vine, altu mere și cu asta să începe și adîncă înștimbare în mare parte a posturilor dă stat și dă tăt felu. C-o fost bun uă nu on guvern, asta hotărește poporu cînd să duce să voteze și să aleagă. Împotriva la una ca asta nici nu am io nici o voarbă. Să spune că asta-i dămocrație. Așe treabă să fie, dacă nu avem o formă mai bună dă cărmuire a statului. Baiu mneui îi cu înștimbările conducătorilor dîn posturile dă stat și dă tăt felu. Că ce să întîmplă? Să luăm o pildă și să-ncepem c-on ministru.

On ministru dîn rejimu trecut îi înlocuit cu unu nou. Nici nu să pune întrebare că uare uomu acela, în cii doi, trii uă patru ani cît ș-o făcut treaba în ministeru cutare și cutare, că bine o lucrat, cu pricepere o lucrat, cu suflet o lucrat, cu reușire o lucrat (și așe mai dăparte) – omu treabă să margă. Treabă să margă cu jebu plin, că doară iel nu numa că o cîștigat bine în vreme ce u-o petrecut în poziție pă care pretenii i-u-o dat, da-ncă-i umblă și o dăspăgubire dăstul dă mare. Dăspăgubire dîn banii noști.

Vine altu. Să prinde dă lucru, cu pricepere uă cu

suflet, asta încă nu să ști, da' i treabă cel puțin cîteva luni dă zile pînă s-a adeveri cu cîta vrednicie și deșteptăciune să dăscurcă în postu căpătat dă la hortaci. Tătă treaba asta ar fi la loc, dacă dăspră cel nou vinit s-ar adeveri, dîn vreme, cum că-i meșter în meserie. Mult dîntră noi știu bine cît dă greu îi să afli omu potrivit la locu potrivit. Și ce să-ntîmplă dacă să adeverește că omu nost nu-i potrivit pîntru postu potrivit? Și iel treabă să margă. Îș ie hazbutele – pîntră care și cioarecii cu jeburile pline – și mere înt-on alt post, plătit tăt cam binișor, și-ncă și dăspăgubire-i umblă. Leje-i leje, așe cum ii și u-or făcut, și iară mai scot cîte-o sumă dîn jeburile celor mai săraci.

În locu lui iară vine altu, și tâte să ieu dă la-nceput. În felu aista să poate întîmpla – pă cum s-o și întîmplat și în trecut – că trec mai mult ani fără ca să avem omu potrivit la locu potrivit. Asta-i, zîs și scris, o nănorocire!

Apu, după cum iară bine știm, baiu nu vine sîngur. Că – tăt cam așe dă bine știm – cînd on ministru mere, îș duce cu iel și cițva pretini apropiet, că doară

nu iel sîngur îi vinovat dă ceie ce-o făcut și ce n-o făcut, ceie ce iară pă ptele celor care plătesc adău mere.

Să mai amintim și o altă nănorocire: Dacă așe să înștimbă ministrii noști în țară, cum să să poarte față dă noi partenerii lor dîn străinătate? Nu cred că cu pre multă seriozitate...

N-o-amu, io am amintit o sîngură pildă. Numa că noi, oameni dă rînd, ne-am și mulțami cu soarta noastră dacă numa dă ministri și hortacii lor ar fi voarbă. Dîn păcate, și în treaba asta înțălepciune dîn bătrîni – „Cum traje dă sus, așe mere pă fus” – îi adevărată ș-amu, și în tâte rîndurile cînd on guvern mere și altu vine. Și, să mă credeț, tâte așe n-ar fi așe dă dureroasă dacă numa cu olecuță am fi mai bogat – și țara, și noi.

Sandu Popa

≡ Aneecdote dîn vechime ≡

Filozofu Pittacos îș întreabă odată p-on hortac d-a lui:

– Măi hortace, tu dîrce nu te înșori?

– D-aceie, – îi răspunde pretenu, – că dacă m-aș lua dă nevastă o fată mîndră, aceie ar trăbui s-o-mpărțasc cu alți, iară dacă ar fi urîtă, atunci aceie m-ar rămîine pă cap ca pedeapsă.

Filozofu îi răspunde.

– Asta-i așe. Numa că dacă ț-ai lua una mîndră, aceie nu-i pedeapsă, iară dacă ț-ai lua una urîtă, p-aceie nu treabă s-o-mpărțești cu alți.

Cineva o adus veste că persienii îș tare mult: dă sejețele lor nu să vede nici soarele. Leonidas, împăratu Spartei numa atîta o zîs:

– Nu-i bai, atunci barem om lupta în umbră.

Cineva înfricoșet îi raportează lui Leonidas:

– Împărate, dușmanii îș tare aproape dă noi!

– Nici on bai, – îl linișteșete împăratu, – așe barem și noi sîntem tare aproape dă ii.

On străin, ajungînd în Sparta, să pune în mijlocu piațului și stă înt-on picior o vreme lungă. Dîp-o vreme zîce căt-on cetățan dîn loc:

– Nu cred că și tu ai pute sta atîta vreme înt-on picior.

– Asta-i biztoș, – zîce cela, – numa că ce tu faci, aceie la noi ș-o gîscă și s-o facă.

Proverbe dîn Chitighaz

Uomu care-i harnic,
tădauna are paznic.

Cine nu poate citi scrisoare lui,
să asămănă măgarului.

Cheltuiește, mai rămîine,
da' te uită ce-ț rămîine!

Banu-i ciocoi cu uși multe
care trece-n orice curte.
(Culegeri de Hermina Szakadati)

Glume cu soacra

Doi vinători stau la o bere și vorbăsc:

– Măi hortace, știi tu cînd am uătit mai pă urmă cu soacră-me?

– Nu știu. Spune-m.

– Îț spun: Cînd u-am luat în fîntă...

♦ ♦ ♦

Doi hortaci să vorovăsc în uliță. Unu zîce:

– Pretene, dacă io mă sfădesc cu soacră-me, tădauna a me-i voarba ce dîpă urmă.

– Nu mai zîce! – să mnira celalalt – și ce-i spui?

– Da, soacră-me.

♦ ♦ ♦

– Noroc, lonele, da' inde-ai fost?

– Vai, nici nu mă-ntreba. Vin dă la morminte.

– Da' ce s-o-ntîmplat?

– Am îngropat-o pă soacră-me.

– Ei, și dîrce iești tăt zdrîgălit pă față?

– D-aceie că s-o împotrivit...

Am citit că...

În careva sară dîn zilele trecute vorbim aci cu nepotașu mneui, cu Nelu, dăspră felu cum umblam noi, în pruncie, cu Păpăruga. Bunăuuară că atunci cînd vara iera secetă mare, ne adunam cîte cinci-șasă pruncalăi, ne cotam năște frunză mare dă brustur, ni le legam la brîu c-o ață, prindem în amîndoauă brîncile cîte-o frunză dă brustur – una o fînem d-asupra capului, pă ceielaltă o clătînem în sus și-n jos – așe merem d-a-lungu uliți cîntînd hora păpărujii. Cînd oamenii care șideu în uliță, uă cii care ne auzeu că vinim cu Păpăruga, aduceu olea' dă apă, ne stropeu cu ie, apoi ne mai și dădeu cîteceva: poame, uoaună, cîte-on bănuț ș-așe.

Tăte așe le-am povestit lu' Nelu, pîntru că dăscălița lui le-o dat ca temă dă casă să scrie datina asta dîn bătrîni, băsamă d-aceie că și-n zilele dîn anu aista cu tare puțină ploaie ne-o alduit Dumnezo. Bogăt și dăstul că amu ieram tumna pă gătate – numa hora păpărujii o mai trăbuit s-o scrie în caietu lui – cînd topotește acasă dă la lucru tată-so. Aude că cu ce ne chinuim, și dăloc îm spune aci cum că în uîșagu dîn zîua aceie tumna dăspră seceta mare dîn anu aista să scrie.

No, nu păstă multă vreme gătăm noi cu Păpăruga, dîpă care mă pun io și ci-tesc uîșagu ce mi l-o pus pruncu pă masă. Adecate on profesor dîn Szarvas povestește înt-o scriere lungă cum că dă secetă mare ca ceie d-amu numa cam dă trii-patru uări înt-o sută dă ani dacă treabă să suferim noi, cii dîn parte asta a țării.

Numa că nănărocire îi și mai mare dacă ne gîndim la faktu că alduiala cerească nu numa noauă ne lipsește în așe mare măsură, ce și întrejii țări. Apoi mai aminteste că dă la jumătate lui ienuarie căldura o fost cu mult mai arădicată dîcît cum o sucuit să fie iarna și primăvara, apu cu asta și jilava pămîntului o fost tare sclăbuță, că și soarele ș-o făcut treaba „cumsăcade”.

Întrebîndu-l pă profesor că dară la ce să mai poate aștepta țaranu cu pămîntu uscat și cu bucatele însătoșate, domnu nost ne mai zice cum că aceie nime nu poate spune că ce ne-a aduce vara, da' aceie-i dirept că-n anii dîpă urmă tăt mai tare sâncălzește pămîntu în jeneral, așe și în părțile noastre ne putem aștepta tăt la mai multe luni și ani ca cel d-amu. Bine-nțăles, încă ș-aceie să poate întîmpla că – așe ca în anu 1974 – să căpătăm atîta umzeală să înverzească tăt hotaru așe cum ne-ar plăce și noauă, numa că și mai rare uări să-ntîmplă ca dîp-o iarnă și primăvara secetoasă să viie o vreme ploioasă care să potolească pterderile pricinuite dă sece-ta dă care-i voarbă.

No-amu, or trecut cîteva zile dă cînd am citit io tâte cile dăspră care v-am scris pîn-amu, da' ploaie „ce să moaia” încă n-am căpătat. Amu numa-n aceie mă bi-zuiesc că pă cînd a ajunje scriere me la cititorii mnei ne-a aduce Păpăruga dîn bătrîni și „ploia curată...” – mult aștepta-tă.

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Handbal

Fetele minunate din România...

Ambele formații feminine românești de handbal, care au jucat primul meci a finalei cupelor europene au șanse bune la cucerirea trofeelor. Sîmbătă înainte de masă REMIN Deva a cîștigat cu 33-23 în fața formației germane SV Buxtehude, iar în după-masa aceleiași zi Olțchim Rîmnicul Vîlcea a trecut de o echipă rusă Lada Toljatti cu 32-27. Returul finalei Challenge Cup este programat duminică în Germania, iar cel al Cupei Cupelor sîmbătă, în Rusia.

După gimnaste, Deva se lasă cucerită și de handbaliste

Echipa de handbal Universitatea REMIN Deva a făcut istorie, în numai trei ani promovînd din a doua divizie, între cele mai bune cluburi feminine ale lumii. La Deva se con-

turează o adevărată minune, orașelul transilvan aflîndu-se într-o adevărată febră sportivă. Înainte de finală formația hunedoreană a fost singura grupare din cupele europene cu o evoluție perfectă, cîștigînd toate partidele disputate. Cu o oră și jumătate înaintea startului primei finale europene care s-a jucat vreodată în Deva, în micuța sală sportivă, pe 1200 de locuri, s-au îngheșuit 1800 de spectatori. Vocea galeriei imense se auzea și la o distanță de un kilometru. În această atmosferă fluierul de start al arbitrilor era auzit doar de cele mai apropiate jucătoare. Pivotal Alina Bidirel, indiscutabil omul meciului, a plonjat spectaculos în semicercul advers și a deschis scorul chiar în primul minut. A fost doar începutul festivalului oferit de echipa gazdă. Jucătoarele pregătite de Cornel Bădulescu și Ioan Mățăsaru s-au pus temeinic pe treabă, astfel că în minutul 7 era deja 4-1, iar după alte cinci minute diferența crescuse la 8-3. A fost 12-6 în min.

24, 15-9 în min. 29, dar doar 15-10 la pauză. Și nu pentru că Universitatea REMIN Deva n-ar fi putut să se distanțeze și mai mult ori pentru că ar fi jucat prost. Presa română îi învinovățește în unanimitate pe arbitrii norvegieni. „Din minutul 47, cei doi nordici și-au dat însă seama cum merge treaba și s-au sucit, arbitrînd corect pentru a nu se face de ocară pînă la capăt.” - notează cotidianul ProSport. Cu două secunde înainte de final arbitrii au mai anulat un gol. Tabela a rămas nemișcată la 33-23 pentru Deva. Componentele echipei, care formează la ora actuală una dintre cele mai omogene formații din Europa, capabilă să se bată de la egal la egal nu numai cu orice echipă de club, ci și cu orice națională!

Victorie senzațională la Vîlcea

Actualul lider al campionatului Ligii Naționale de handbal și reprezentanta României în Cupa Cupelor a obținut o victorie senzațională în prima manșă a finalei cu echipa rusă HC Lada Toljatti. Meciul a debutat cu golul din șapte metri al Monicăi Gogîrlă. După ce

Gogîrlă și Rădoi au ratat cîte o aruncare de la șapte metri, și-a intrat în rol Marinela Pătru, care a transformat toate cele șapte aruncări de care a beneficiat. Este o izbîndă a întregii echipe, care a muncit mult și care a beneficiat de scripările lui Gogîrlă, Brădeanu, Vărzaru, Ilie și de paradele din poartă ale lui Kerekes. E prima mare victorie a antrenorei Mariana Tîrcă în fața colegului său de breaslă, Evgheni Trefilov, cel care a condus Rusia la obținerea coroanei mondiale. Olțchim a învins o formație compusă din patru „uriaeșe”: Kolsciukova (1,85 m și 135 kg!), Vasileva, Sipilova și Vidrina. Lîngă ele, Trefilov a plantat o jucătoare de valoare, Kareeva, și una de superclasă mondială, Irina Poltorakaia, cel mai bun conducător de joc din lume. Cu atît mai

mare e meritul formației vîlcene și a minunaților săi suporteri, care le-au purtat spre victorie. Cinci goluri diferență reprezintă un avantaj de luat în seamă, însă va trebui să muncească serios ca să se transforme și într-o cupă continentală.

Ștefan Crăsta

Mîine pornește Supermaratonul Bichișciaba-Arad-Bichișciaba

Joi s-au făcut înscrierile în Sala de Sporturi din reședința județului Bichiș, de unde pornește, la 17 mai, supermaratonul de aproape 200 de kilometri. După startul de la ora 9.00, în prima zi a competiției, alergătorii din mai multe țări

vor parcurge 103,8 km, pe traseul Bichișciaba-Csanádapáca-Mezőhegyes-Turnu-Arad. Duminică sportivii vor avea o cursă mai ușoară, alergînd „numai” 93,1 km, urmîrind linia Arad-Turnu-Mezőkovács-háza-Csanádapáca-Bichișciaba. La fel ca în anii precedenți, concurenții și acum se bucură de premii. Cîștigătorii la individual vor beneficia de cîte 350 de mii de forinți, iar cei de pe locul 2 și 3 vor primi 250 de mii, respectiv 150 de mii de forinți. Sportivii vor putea forma și ștafete de cîte 4+1 persoană, iar și aceste echipe vor putea alerga cîștigînd premii de valoare. Evenimentul sportiv de două zile va fi însoțit de numeroase programe distractive complementare.

Șt. C.

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal

Campionatul NB II.	
Giula Termal FC-Baktalórántháza	1-0
Campionatul NB III.	
Mád-Leta Mare	10-2
Campionatul județean, Bichiș, divizia I.	
Bătania TK-Füzesgyarmat	5-2
Mezőhegyes-Micherechi	3-0
Campionatul județean, Bichiș, divizia II.	
Békésszentandrás-Chitighaz	4-1
Aletea-Doboz	1-2
Campionatul județean, Bichiș, divizia III.	
Aletea II-Dombegyháza	1-2
Nagybánhegyes-Leucușhaz	3-3
Campionatul județean, Bihor, divizia III.	
Pocei-Săcal	8-2

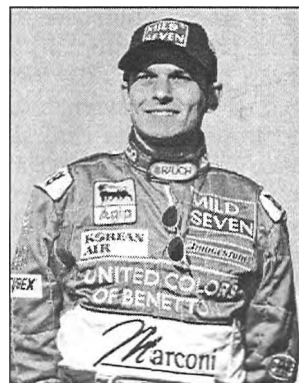
Formula-1

Sportivitate, unde ești?

Dacă cineva încă nu și-ar fi dat seama că nu există sport curat, a fost suficient să urmărească competiția din Austria a Formulei I. Ceea ce s-a întîmplat pe asfalt în ultimii metri a depășit normele de sportivitate și simțul de dreptate al suporterilor, care l-au huiduit în cor pe Schumacher coborînd din mașină. Jos cu pălăria în fața lui Rubens Barrichello. Acesta, după ce a condus coloana mașinilor pe tot parcursul întrecerii, pe ultimii metri i-a cedat locul înții coechipierului său, la porunca sosită din partea conducerii din boxa ferrariștilor. Mai există alt punct de vedere decît banii? Și în anul trecut s-a întîmplat ceva asemănător tocmai pe această pistă de la Spielberg. Atunci contrar regulilor fair play, tot Barrichello i-a cedat lui M. Schumacher locul II. No comment!!!

Ce să vă mai zic? Sărmanii austrieci!

Dar la competiția din Spielberg s-a întîmplat și o altă mi-

Fisichella a cîștigat primele două puncte pentru echipa sa

nune. Mașina de siguranță a intrat de două ori. Prima dată în runda a 27-a, cînd în Curba Remus mașina lui Heidfeld a alunecat, izbindu-se de Takuma Sato. De mult n-am mai văzut accident atît de grav. Montoya a scăpat „basma curată”, deși accidentul s-a produs tocmai în fața lui. Toată lumea s-a liniștit cînd a văzut că Sato își deschide ochii. Astfel și el a trecut pe lista piloților renăscuți.

MIC

Tabela individuală

1. M. Schumacher 54, 2. Montoya 27, 3. R. Schumacher 23, 4. R. Barrichello 12, 5. D. Coulthard 10, 6. Button 8.

Tabela constructorilor

1. Ferrari 66, 2. BMW 50, 3. McLaren 14, 4-5. Renault și Sauber 8, 6. Jaguar 3.

Echipa din Jaca în pericol

Iubitorii de fotbal de ani de zile își pun întrebarea: de ce a ajuns fotbalul unguresc în acest hal?

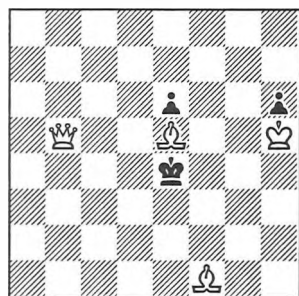
Antrenorul și suporterii din Jaca s-au confruntat cu această întrebare chiar în propria lor comună. Precum ne-a informat antrenorul Ștefan Roman, „în acest sezon Jaca de trei ori s-au prezentat la meciuri cu o echipă incompletă. Din această cauză federația de fotbal a județului Bihor intenționează să ne excludă din prima divizie a campionatului județean.” La întrebarea noastră, oare de ce

nu s-au adunat jucători suficienți, tehnicianul Roman ne-a răspuns următoarele: „Tinerețel comunei preferă să-și petreacă timpul liber la discotecă și birt. Cînd trebuia să se prezinte la un antrenament sau meci, nu au venit, motivîndu-și absența cu oboseală. Dacă federația județeană va ajunge la concluzia pe care o putem aștepta, atunci în următorul sezon vom juca în divizia a 2-a.”

I. Cosma

ȘAH

Schönberger Tibor

Mat în 2 mutări

Următoarele meciuri

18 mai (sîmbătă)	
Jaca-Vámospércs	17.00
Chitighaz SE-Gyulai Köröstáj	17.00
Crîstor SE-Aletea SE	17.00
Săcal-Blondy	17.00
Mezősas-Pocei	17.00

19 mai (duminică)	
FC Seghedin-Giula Termal FC	17.00
Leta Mare-Szirmabesenyő	17.00
Micherechi SE-Bătania TK	17.00
Csabacsúd-Aletea II	17.00
Leucușhaz-Gerendás	17.00

ROMÂNIA

Luni 20 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.00 Bravo, Bravissimo (R) 8.30 Surprize, surprize... (R) 11.00 Lumea dansului (R) 12.00 Teleenciclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Știrile de sâmbătă asta (R) 14.00 Pro Patria 15.00 Cronica 16.30 Interes general 17.30 Careul de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială 2002 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Iartă-mă! 20.50 Serial. Orașul Îngerilor 21.45 Sănătatea orașului 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Divertisment în miez de noapte 23.55 Interes general 0.55 Jurnal (R) 1.40 Iartă-mă! (R) 2.40 Sănătatea orașului (R) 3.25 Cupa Mondială 2002 (R) 3.55 Corect (R) 4.10 Divertisment în miez de noapte (R) 5.15 Careul de aur (R).

Marti 21 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Iartă-mă! (R) 9.00 Serial (R) Orașul Îngerilor 9.50 TVR Timișoara 12.00 Interes general 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Puncte cardinale 14.00 Debut 50 plus (R) 15.00 Cronica 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial Pasiuni 17.30 Careul de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială 2002 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Film. Gara Centrală 21.45 Amprente 22.00 Lumea dansului 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Divertisment în miez de noapte 0.15 Marele Jazz (R) 1.15 Jurnal 2.00 Film. Atenție, se filmează! 3.45 Lumea dansului (R) 4.45 Cupa Mondială 2002 (R) 5.15 Careul de aur (R).

Miercuri 22 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Film (R) 9.50 Amprente 10.05 TVR Cluj 12.00 Garantat 100% (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.50 Bucuri muzicii 15.00 Panorama 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Fetele Meci din Campionatul Național 19.00 Jurnal 19.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale 20.45 Frontal 21.45 Profesioniști 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Divertisment în miez de noapte 24.05 Bucuri muzicii (R) 1.05 Jurnal (R) 1.50 Teatrul Național de televiziune prezintă: O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale 2.50 Frontal (R) 3.50 Puncte cardinale (R) 4.20 Oameni ca noi (R) 4.50 Divertisment în miez de noapte (R).

Joi 23 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Frontal (R) 8.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale (R) 9.00 Frontal (R) 10.00 TVR Iași 12.00 Profesioniști (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Sănătatea orașului 14.15 Eveniment 15.00 Conviețuiri 15.30 Panorama 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Careul de aur 18.10 Știri 18.25 Cupa Mondială 2002 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Film. Provocarea 21.30 Reflecții rutiere 21.45 Istorie polemică 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Divertisment în miez de noapte 0.10 Debut 50 plus (R) 1.10 Jurnal (R) 1.55 Film. Născut pentru a fi liber 3.35 Istorie polemică (R) 4.35 Cupa Mondială 2002 (R) 5.05 Corect (R) 5.15 Careul de aur (R).

Vineri 24 mai
6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Film. (R) 9.35 Reflecții rutiere (R) 9.50 TVR Craiova 12.00 Tezaur folcloric (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Drepturile omului 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Conviețuiri 16.00 Documentar 16.30 Corect! 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Careul de aur 18.10 Știri 18.30 România politică 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Serial Amy 20.40 Ploaia de stele 22.10 Jurnalul de noapte 22.25 Suplimentul de vineri 23.00 Film. Zbor periculos 0.50 Jurnal (R) 1.35 Drepturile omului (R) 2.35 Ploaia de stele (R) 4.05 Serial (R) Amy 4.55 Reflecții rutiere (R) 5.10 Careul de aur (R).

Sâmbătă 25 mai
6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.50 Film. (R) 9.20 Serial. Necazuri de pustoaică 10.10 Auto Club 10.55 O vedetă populară 11.45 Debut 50 plus 12.45 Jurnalul de prânz 13.00 Formula 1. 14.00 Ora G 15.00 Teleenciclopedia 16.00 Garantat 100% 17.00 Frontal 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Surprize, surprize... 21.00 Eurovision 2002 24.00 Garantat 100% (R) 1.00 Jurnal (R) 1.30 Ora G 2.30 Corect (R) 2.45 O vedetă populară (R) 3.35 Puncte cardinale (R) 4.05 Frontal (R).

Duminică 26 mai
6.00 Universal credinței 8.15 Desene animate 8.45 Grădinița de duminică 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 13.30 Studio Formula 1. 14.00 Formula 1. Marele premiu al statului Monaco 16.00 Film. O zi cu Beatles 17.30 Bravo, Bravissimo! 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Parol! 19.40 Deștept și bogat 20.40 Știrile de sâmbătă asta 21.10 Film. Bob Roberts 22.05 Jurnalul de noapte 23.15 Marele Jazz 0.15 Bravo, Bravissimo (R) 1.45 Jurnal (R) 2.20 Conferința de presă (R) 3.20 Teleenciclopedia (R) 4.20 Puncte de sâmbătă asta (R) 4.50 Deștept și bogat (R).

TVR

Luni 20 mai
6.00 Arca lui Noe 6.30 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.00 Serial (R). Piatra magică 7.30 Căleaua de dimineață 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 8.55 Gata cu fumurile! 9.00 Știri 9.05 Serial (R). Flipper și Lopaka 9.30 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 10.15 Prietenii lui Piticot (R) 11.00 Gata cu fumurile! 11.10 Film (R). Primarul din Casterbridge 13.00 Desene animate (R) 14.15 Știri 14.20 Toți împreună 15.10 Cronici votive (R) 15.40 Oprirea obligatorie 16.00 Destine 16.30 Răscruți 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telemagazin 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Gata cu fumurile! 19.00 Paleta 19.30 Serial. Zona crepusculară 20.00 Puls 2002 20.30 Reforma la bani mărunți 21.00 Teatrul Liric. Adriana Lecouvreur 23.20 Știri 23.30 Minutul 91 (R) 1.30 Serial (R). Zona crepusculară 2.55 Remix (R) 2.55 Adriana Lecouvreur (R) 5.15 TVM Mesager.

Marti 21 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 8.55 Gata cu fumurile! 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.05 Gata cu fumurile! 10.10 Destine (R) 10.40 Răscruți (R) 11.10 Veni, Video, Vici! 11.25 Televiziunea, dragostea mea! (R) 12.30 Afaceri la cheie 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Toți împreună 15.05 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Ferma (R) 16.35 E dreptul tău! 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telemagazin 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Gata cu fumurile! 19.00 Vesnicul actor principal – Harrison Ford 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Film. Cu minile curate 22.05 Cauza și defectul 23.05 Știri 23.15 Vesnicul actor principal – Harrison Ford (R) 0.05 Paleta (R) 0.35 Reforma la bani mărunți (R) 1.05 Medalion de interpret (R) 1.35 Arta apărării (R) 2.10 Fete (R) 2.15 Serial (R). Zona crepusculară 2.40 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.40 Film (R). Cu minile curate 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 22 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Paradisul de lângă noi (R) 10.40 Camera de gardă (R) 11.15 Bărbați, la cratiță! (R) 12.35 E dreptul tău! (R) 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Toți împreună 15.05 Sport plus 16.05 Călătorind prin țară 16.35 Mă și istorie 17.00 Serial. Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telemagazin 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Gata cu fumurile! 19.00 Minutul 91 20.00 Serial (R). Zona crepusculară 20.25 Cinematograful de artă. Goya la Bordeaux 22.05 Căleștii din imagini 22.35 Știri 22.40 Minutul 91 (R) 23.40 Televiziunea, dragostea mea! (R) 0.40 Tradiții (R) 1.10 Călător în Orient (R) 1.40 Căleștii din imagini (R) 2.10 Serial (R). Zona crepusculară 2.25 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.25 Cinematograful de artă (R). Crima (R) 5.15 TVM Mesager.

Joi 23 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Reforma la bani mărunți (R) 10.35 Călătorind prin țară (R) 11.10 Videoclipuri 11.25 Sport plus (R) 12.35 Mă și istorie (R) 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Toți împreună 15.05 Tribuna partidelor parlamentare 15.35 Documentar 16.35 Afaceri la cheie 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telemagazin 17.55 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.00 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Timpul trecut 21.20 Film. Un cadavru printre noi 23.00 Știri 23.05 Sport plus (R) 0.05 Documentar (R) 2.15 Serial (R). Zona crepusculară 2.40 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.40 Film (R). Un cadavru printre noi 5.15 TVM Mesager.

Vineri 24 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Serial. Tată, am încurcat-o! 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Tradiții (R) 10.40 Călător în Orient (R) 11.10 Videoclipuri 11.25 Cauza și defectul (R) 12.30 Puls 2002 (R) 13.00 Desene animate 14.15 Știri 14.20 Televiziunea, dragostea mea! 15.20 Fete 15.30 Camera de gardă 16.00 Primul pas 17.00 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 17.30 Telemagazin 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.00 Conspirații 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 D'ale lui Mitică 21.30 Film. Zăbănela 23.00 Știri 23.05 Remix 0.05 Timpul trecut (R) 1.00 Conspirații (R) 2.00 Serial (R). Zona crepusculară 2.30 Diminețile unui bărbat cuminte (R) 3.30 Paradisul de lângă noi (R) 4.00 Veni, Video, Vici! (R) 4.15 D'ale lui Mitică 5.15 TVM Mesager.

Sâmbătă 25 mai
6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Camera de gardă (R) 7.20 Din cele mai frumoase melodii populare 7.40 E dreptul tău! (R) 8.05 Puls 2002 (R) 8.05 Călătorind prin țară (R) 9.10 Desene animate (R) 10.00 Lumea lui Chiț-Chiț 10.45 Serial. Flipper și Lopaka 11.10 Serial. Piatra magică 11.40 Arta apărării 12.10 Arca lui Noe 12.40 Atlas 13.10 Planeta singuratică 14.00 Știri 14.05 Bărbați, la cratiță! 15.20 Gata cu fumurile! 15.25 Fete 15.40 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 16.55 Gata cu fumurile! 17.00 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.30 Știri 17.35 Serial. Familia și legea 18.25 Serial. Un bărbat de succes 18.55 Gata cu fumurile! 19.00 Film. Angelo, îngerul păzitor 20.40 Serial. Vecinul meu, stăpînul meu 21.10 Știri 21.15 Serial. În plină acțiune 22.00 Despre viață și sex 22.45 South Africa Freedom Day – concert 23.45 Film (R). Zăbănela 1.00 Serial (R). Familia și legea 2.00 Despre viață și sex 2.40 Film (R). Angelo, îngerul păzitor 4.20 Serial (R). Andromeda 5.00 Serial (R). Un bărbat de succes 5.25 TVM Mesager.

Duminică 26 mai
6.00 Atlas (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Serial (R). Flipper și Lopaka 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. Flipper și Lopaka 11.10 Serial. Piatra magică 11.45 Serial. Wishbone 12.15 Paradisul de lângă noi 12.45 Alea cu Ghimpi 13.00 Gata cu fumurile! 13.05 Reptile 14.00 Știri 14.05 Charlot la băi 14.35 Invenții 15.25 Videoclipuri 15.35 Gata cu fumurile! 15.40 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 17.00 Călător în Orient 17.30 Știri 17.35 Gata cu fumurile! 17.40 Serial. Familia și legea 18.30 Serial. Un bărbat de succes 19.00 Film. Primarul din Casterbridge 20.45 Serial. Vecinul meu, stăpînul meu 21.15 Știri 21.20 Minutul 91 23.20 Planeta singuratică (R) 0.05 Serial (R). În plină acțiune 0.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 1.25 Serial (R). Vecinul meu, stăpînul meu 2.25 Serial (R). Familia și legea 3.10 Slea cu Ghimpi (R) 3.25 Serial (R). Iubiri celebre ale secolului XX 3.30 Duran Duran (R) 4.20 Serial (R). Andromeda 5.00 Serial (R). Un bărbat de succes 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

20 MAI, LUNI (redactor: Adam Bauer)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

21 MAI, MARTI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 MAI, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 MAI, JOI (redactor: Monica Rocsin)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămânii de Edda Hlyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

25 MAI, VINERI (redactor: Eva Iova)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Revista presei „Foaia românească” 11.55: Avangarda „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul Vîrșnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 MAI, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

27 MAI, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

22 mai 2002 (m1 ora 13.30)
Reluare: 25 mai 2002 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

Programul în limba română de această dată vă călăuzește la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, care a găzduit recent o expoziție de fotografii despre Bedeu. Cu un reportaj realizat la pressoul de la Căminul Cultural din Micherechi va fi lansat un nou serial, în care se vor prezenta cîțiva colecționari de obiecte tradiționale. Pe la sfîrșitul emisiunii o să cunoașteți povestea vieții unui șofer român de troleibuz din Seghedin.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMISOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 20 mai 2002
17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.30 Telediscul 18.30–19.00 Română de lângă noi.

Marti, 21 mai 2002
17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.40 Dilemele culturii 18.40–19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 22 mai 2002
17.00–19.00 Transmisiune sportivă. Fotbal: UMT–Petroșul Ploiești.

Joi, 23 mai 2002
17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.00 Economia Întor? 18.00–18.40 Lege pentru toți 18.40–19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 24 mai 2002
17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.00 Pe fază 18.00–19.00 Clubul de vineri.

Sâmbătă, 25 mai 2002
17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.20 Gratzky Informator – revista presei săptămînale 17.20–18.15 În prelungiri (emisiune sportivă) 18.15–18.30 Trasee bănățene 18.30–19.00 Noi@tvr(timisoara.ro)

Duminică, 26 mai 2002
17.00–18.00 Din aproape în aproape (Filmele documentare: „Frontierești” și „Cîndva în Munții Almajului”) 18.00–19.00 Debut 50 plus.

Spon-
sorul
nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

UMOR
Fără cuvinte

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net
– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
http://www.rve.net

TRANS VOCE RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Școlarii din Chitighaz știu să și descinte

Cei din Giula se joacă așa ca pe vremea bunicilor

„Tezaur românesc”, ediția a 5-a

O adevărată șezătoare a școlarilor români

Vinerea trecută, la 10 mai, la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-a desfășurat o nouă ediție a competiției școlare de sub titlul „Tezaur românesc”. Inițiat de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, concursul vizează cunoștințele elevilor din domeniul artei populare, a etnografiei, folclorului și al tradițiilor românilor din Ungaria. Așa cum a constat în cuvintele de deschidere dr. Maria Berényi, directoarea Institutului, deși competiția era programată inițial din doi în doi ani,

marele interes a determinat organizatorii să lanseze acțiunea în ciclu anual. Și așa s-a făcut că grupele din cîte trei-cinci elevi ai școlilor din Bedeu, Chitighaz și Giula și-au dovedit cunoștințele, în moderarea excelentă a profesoarei Florica Santău.

Iar elevii au cîntat și au descîntat, au povestit și au „gătit”, au prezentat obiceiuri din satul natal și jocuri de copii, au spus ghicitori și numărători, au descris portul popular și obiceiuri de demult. Atractiv a fost întregul program, aplauzele spontane au dovedit că

întreaga acțiune a fost antrenantă, tinerească. Școlarii s-au pregătit bine, au interpretat sugestiv poveștile, snoavele, anecdotele. Descriind hainele, portul popular, mincărurile tradiționale, elevii trebuiau să vorbească: să vorbească cursiv, expresiv, folosind un bagaj de cuvinte specific localităților lor. Iar într-un rînd trebuiau să și scrie: să completeze un test cu întrebări legate de toate aceste domenii.

Totul a decurs într-o atmosferă plăcută, distractivă, elevii și-au învins emoțiile și au arătat nu numai ce

știu, ci au dovedit că i-a și interesat. Chiar juriul, fiind vorba despre cercetătoare și profesoare, a rămas uimit, apreciind că și ele au mai aflat numeroase noutăți, au mai avut ce învăța de la copii. În privința calificării, echipa din Chitighaz a cîștigat locul întâi, avînd cele mai temeinice cunoștințe, interpretarea cea mai autentică, prezentînd cele mai variate „specialități” locale.

Ca atare, putem fi liniștiți: generația viitoare își știe datoria. Mai mult: însușirea acestor cunoștințe devine o chestiune de prestigiu și de puternică motivație afectivă. Nu ne putem dori decît mulți și tot mai mulți copii cu astfel de interese. Îndemnul se adresează mai ales acelor școlari, care nu au participat la competiție – ei au fost adevărații păgubași.

Text: E. Illyés, foto: Aurel Papp

„Pițigaie-gaie” se cunoaște și la Bedeu

Portul popular din Chitighaz „purat” și „descriș” de elevi

Vreți să învățați limba română doar din manuale? Fără noi este aproape imposibil!

Fundația Culturală Română vă oferă posibilitatea să cunoașteți cultura și istoria poporului român. Doar așa veți putea înțelege și deprinde limba română cu adevărat. Școala de vară a Fundației este deschisă în fiecare an pe o durată de trei săptămîni, în una dintre cele mai pitorești zone ale României, în Maramureș.

Cursuri de limbă, cultură și civilizație românească Baia Mare, 13 iulie – 2 august 2002

Cursurile de limbă se organizează atît pentru începători, cît și pentru avansați. Se organizează cursuri despre istoria culturii și literaturii române. Vor fi inițiate ateliere de artă plastică, cursuri de cîntece și dansuri populare, ateliere de artă culinară. Programul include numeroase excursii de cercetare. Taxa participării este de 300 USD.

Uniunea Culturală oferă trei locuri gratuite

Cazarea și întreținerea se asigură la hotel. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria asigură taxa de participare pentru 3 tineri români din țară. Prezentările se pot face pînă la 1 iunie 2002 la adresa UCRU. Informații suplimentare aflați la adresa: 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8, tel. 66/463-152.

FOAIA
românească

17 MAI 2002

www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Ruja. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec postal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.